

FOLKEHØGSKOLEN

#3 – 2017 – ÅRGANG 113 – UTGITT AV FOLKEHØGSKOLEFORBUNDET

LANDSMØTET

SIDE 10

E-SPORT

SIDE 18

NANSENSKOLEN: PAUL OTTO BRUNSTAD

SIDE 30

INGRID NERGÅRDEN JORTVEIT: FRA FOLKEHØGSKOLE TIL PRESSENS VOKTER

SIDE 4

FOLKEHØGSKOLEN

UTGITT AV FOLKEHØGSKOLEFORBUNDET

Redaktør:
Øyvind Krabberød
ok@folkehøgskole.no
mob. 986 27 439

Send ros og ris til:
redaktor@folkehøgskole.no

Redaksjonsråd:
Øyvind Brandt, Dorte Birch, Knut Simble og Sindre Vinje

Kommer ut med 5 nr. pr. år
Frist for innlevering av stoff: Den 15. i måneden før utgivelse, som er 15. februar, april, juni, september og november. Stoff meldes i god tid før deadline.

ISSN 0333-0206

Design: **Anyplace (anyplace.no)**
Forsidefoto: **Øyvind Krabberød**
Produksjon/trykk: **Østfold trykkeri**
Papir: Amber Graphic

Abonnement: 300 kr
Annonser: 1/4-side: 2.100 kr,
1/2-side: 4.100 kr og helside: 8.000 kr

FOLKEHØGSKOLEFORBUNDET
Øvre Vollgate 13, PB 420 Sentrum, 0103 Oslo, tlf.: 22 47 43 00,
fax: 22 47 43 01, bankgiro: 8101.34.46466

fhf@folkehøgskole.no
www.folkehøgskoleforbundet.no
www.frilyntfolkehøgskole.no

Generalsekretær:
Knut Simble
knut@folkehøgskole.no
tlf.: 69 14 44 63 / 974 28 979

Leder:
Øyvind Brandt
Falkestien 12, 3179 Åsgårdstrand
oyvind.brandt@folkehøgskole.no
tlf: 900 77 694

Styremedlem:
Jan Martin Medhaug
Follo folkehøgskole

Styremedlem:
Ingvar Øydvín
Fosen folkehøgskole

Styremedlem:
Sivelin Kjalstad
Sogndal folkehøgskule

Styremedlem:
Kristin Smith
Ringerike folkehøgskole

1. varamedlem:
Ronnie Mag-Larsen
Holtekilen folkehøgskole

INFORMASJONSKONTORET FOR FOLKEHØGSKOLEN
Øvre Vollgate 13, PB 420 Sentrum, 0103 Oslo
Tlf.: 22 47 43 00
if@folkehøgskole.no

Daglig leder:
Dorte Birch
dorte@folkehøgskole.no
tlf: 913 52 372

LEDER, GENERASJON PRESTASJON, ØYVIND KRABBERØD	3
PORTRETET – INGRID NERGÅRDEN JORTVEIT	4
SERIE: PEDAGOGIKK, FOLKEHØGSKOLEN OG STEINER-PEDAGOGIKKEN	7
LANDSMØTET PÅ ELVERUM FOLKEHØGSKOLE	10
LANDSMØTETALEN – ØYVIND BRANDT	14
FOTO: ØYEBLIKKET	16
VERDEN KOM NÆRMERE, FLYKTNINGER FORTELLER	17
PEDAGOGISK HVERDAG, E-SPORT I FOLKEHØGSKOLEN	18
GLOBALVETTREGLER	20
KUNST: FESTSPILLENE I NORD-NORGE	22
BENDICTES METODE: HVORDAN SI ADJØ?	23
FAGNETTVERK – FILM OG FOTO	24
SOSIALE MEDIER, HVORDAN REKRUTTERE?	25
DYRK FELLESSKAPET	26
FRA PRESSEN	28
KALENDER	29
KONFERANSE NANSSENSKOLEN	30
NYTT FRA FOLKEHØGSKOLELANDSKAPET	32
TV-AKSJONEN	34
ARBEIDSRETT: VERNETJENESTEN	36
MAG MENER	37
FOLKEHØGSKOLEFORBUNDET	38
FOLKEHØGSKOLERÅDET	40
NYTT FRA INFORMASJONSKONTORET	41
INTERNASJONALT UTVALG	42
BAKSIDEN: TEKST/DIKTSTAFETTEN	44

MAGASINET FOLKEHØGSKOLEN

Folkehøgskolen gis ut av Folkehøgskoleforbundet og er organisasjonens talerør overfor medlemmer, ansatte i folkehøgskolen, politikere, pedagoger og læresteder.

Bladet skal sette dagsorden, speile og kommentere aktiviteten i frilynt folkehøgskole og i organisasjonen ved å bringe aktuelt pedagogisk, politisk og kulturelt stoff til inspirasjon og debatt.

Folkehøgskolen legges ut på bloggen frilyntfolkehøgskole.no. Målet er å ha en vekselvirkning mellom blad og nett. Relevante blogginnlegg kan også tas inn i bladet. Folkehøgskolen startet opp som Høgskolebladet i 1904 og er medlem av Fagpressen.

GENERASJON PRESTASJON

Forskning viser at det blant barn og unge har vært en økning i psykiske plager de siste årene. Selv om det hevdes at det i dag bare er mer oppmerksomhet rundt dette, og at leger og psykologer i større grad sykeliggjør det som tidligere ble sett på som ganske naturlige utfordringer med det å være ung, og rett og slett; å være menneske.

På en norsk folkehøgskole opplevde de en eksplosjon av behov for spesiell oppfølging av mange elever det siste skoleåret. De måtte ansette en sosiallærer i halv stilling utelukkende til elevsamtaler – halvparten av elevene hadde psykiske utfordringer og spesielle behov.

Psykiater Anne Kristin Bergem, som blant annet leder etisk råd i Utdanningsforbundet, deltok på skolekonferansen på Nansenskolen. Hun innrømmet at det er en økning i angst og depresjoner blant ungdom. Mange har en opplevelse av å være slitne – ikke være gode nok. Hun var bekymret for at vi gir den oppvoksende slekt målstyrte liv – slik at vi får det som i dag kalles «generasjon prestasjon». Hun fortalte om eksistensielle kriser hos barn ned i 12 – 13-års alderen, kriser som stadig ser ut til å komme tidligere. Hun fortalte om jenter som bruker mer tid foran speilet enn i arbeid med lekser – flere ensomme,

færre med nære venner enn tidligere og de er mindre ute med venner.

Sammenligning gir dårlig psykisk helse. Sammenligner vi oss med de som er penest, flinke, tynneste ... da havner en raskt langt nede på selvfølelesskalaen. Alle kan faktisk ikke bli statsminister, verdensmester eller få 15 seksere på vitnemålet fra videregående. Alt er ikke mulig, og vi lurar barn- og ungdom hvis vi sier noe annet. Det er ikke nok å være positiv – da er vi langt inne i selvhjelpsbøker og herlighetsteologi.

I dette noe dystre bildet skal VI være folkehøgskole. Vår oppgave er kanskje viktigere enn noensinne, å være et frirom der vi har tid og det ikke skal avlegges eksamener etter endt år.

Når vi skal fortelle om hva folkehøgskole er, på utdanningsmesser, er det påfallende å se overraskelsen og gnisten som tenes i øyet når vi forteller at folkehøgskole er fri for karakterer og pensum. Mange føler seg rett og slett utmattet etter mange års skolegang under et tilsynelatende stadig mer intenst måler regime.

Hans Børli sa: «Det er det vanskeligste av alt: å være seg sjøl – og synes at det duger».

Folkehøgskoleforbundet er på «ballen» med pilotprosjektet *Mellom*

solskinn og ruskevær, hvor fem skoler deltar. Her rettes søkelyset på å øke personalets kompetanse innen livsmestring og psykisk helse, på å dele erfaringer og metodikk, og å utvikle konkrete verktøy i skolehverdagen. Dette er viktig satsing.

Riktig god sommer ønskes!

OYVIND KRABBERØD

URBAN ODELSJENTE

Det er tidlig mai med vår i lufta, jeg skal treffe Ingrid Nergården Fortveit (43) fra Norsk presseforbund. Hun kommer med et feiende bei og vi setter oss i solveggen for samtale og lunsj.

TEKST OG FOTO: ØYVIND KRABBERØD

Den energiske gausdølen har rukket mye siden hun forlot gymnaset for 25 år siden. Planen var å bli lærer, men det var journalistikken som tok tak i henne.

I presseforbundet jobber hun nå som fagmedarbeider – med yringsfrihet, presseetikk, med offentlighetsloven og innstillinger til Pressens faglige utvalg (PFU).

– Det er en meningsfull jobb og jeg drar nytte av erfaring fra radio, TV, avis og nett. I PFU behandler vi klager mot mediene i presseetiske spørsmål. Mengden klagesaker har vært ganske stabilt de siste årene, 424 saker kom inn i fjor – og 124 av dem fikk full behandling. Vi har 10–15 saker i hvert møte som skal ha en innstilling, og halvparten av alle innklagede medier felles for brudd på god presseskikk. Pressen har blitt flinkere til å rette og beklage. Men det er bra det klages, hvis ikke det hadde vært tilfelle hadde vi jo bare hatt «kosestoff». Presseetikken er ikke ment å beskytte det som er kritikkverdig, postulerer pressens vokter.

Hun får god bruk for sin brede akademiske bakgrunn; Med hovedfag i medier og kommunikasjon (UIO), kulturstudier og engelsk i Bø, humaniora og TV-fag i Bergen og studier i markedsføring fra England – og til slutt lærerutdannelse med PPU fra Høgskolen i Buskerud. Men det hele kunne raskt tatt en annen retning. Hun var med i studentrevyen i Bø, startet en teatertrupp – de satt opp en cabaret, reiste på turne på oljeplattformer i Nordsjøen, men så ble det journalistikk...

ODELSJENTE

Det startes med kaffe, og vi bestiller smørbrød – med solbriller på. Ingrid er ikke vanskelig å få i gang, her er det mye positiv energi. En energi som også folkehøgskolen fikk nytte godt av da hun jobbet som informasjonsrådgiver i IF (Informasjonskontoret for folkehøgskolen) fra 2002 til 2006.

– Hvilke inntrykk sitter du igjen med etter fire år med å kommunisere hva folkehøgskole er til det norske folk?

– Jeg har selv ikke gått på folkehøgskole, men skoleslaget gjorde sterkt inntrykk på meg – folka og kulturen, samholdet – ja dett å syngesammen. Det var veldig meningsfullt, og jeg møtte mye flinke folk av hel ved. Det var også en strøm av tanker og meninger – gode diskusjoner, og som i mediebransjen ble det aldri kjedelig.

Ånden fra folkehøgskolen har kanskje fulgt henne fra barndommen, odelsjenta til fjellgården 600 meter over havet. Det er øverst i dalen med Vonheim og Aulestad med Christopher Bruun og Bjørnsons ånd over engene nedenfor. Men odelsretten har hun imidlertid gitt fra seg. – Jeg tok traktorlappen, men var nok en annen type. Jeg kjedet meg veldig hver gang jeg ble satt til å plukke stein og plante skog fra morgen til kveld. Jeg var rastløs – det ble «fort og gæli». Broren min var nok glad for det, for da kunne han overta. Han er svært dyktig.

Vi møter Ingrid på Pressefrihetens dag, den skal markeres senere denne onsdagen. – Vi lever i en «annen» verden i Norge. Internasjonalt har det gått i gal retning de siste årene – med Tyrkia og Polen som eksempler. Mange journalister er presset, vi har terror og overvåkning – det er ting som har tatt feil avsted.

– Hva med fake news?

– Vi ser at begrepet brukes altfor mye, og ofte der det bare er snakk om en uenighet. Det er viktig å innse at pressen har rett til å ha en vinkling. Fake news er bevisst planting av feil, og da er det et stort problem. Det er viktig at journalistikken er fri og uavhengig, og jeg merker at det er blitt større bevissthet rundt metodene i pressen.

TEKNOLOGIOPTIMIST

Det ligger ikke helt for denne pressedama å svartmale verdensbildet. Hun er en stor teknologioptimist, og svært aktiv på sosiale medier, hvor det faglige og det mer private lever i skjønn forening i det hun melder ut.

– Og hva med papir – er det ut der i gården....? Svaret er JA, og hun medgir at hun stort sett leser alle aviser på mobilen sin. – Jeg vokste opp med mange papiraviser – det var en del av dannelsen hjemme å lese aviser. Nå må jeg fortelle barna at jeg leser avis og ikke bare leker og surfer på nett. Jeg synes ikke forandringen er så stor, menneskene er ikke så forskjellige fra tidligere. Jeg er positiv til forandring, men jeg kommer fra gård, og der lærte jeg at vi må vite hvorfor ting skal endres – vi river ikke en skigard uten å vite hvorfor den ble bygd, smiler den urbane gausdølen.

Jeg prøver å lokke fram skremsbilder og angst for algo-

«Og hva med papir – er det ut der i gården.... ? Svaret er JA, og hun medgir at hun stort sett leser alle aviser på mobilen sin»

ritmer i sosiale medier, ensretting i pressen hvor det ene oppslaget ligner det andre, men får det ikke helt til. Jeg nevner Dag og Tid som fikk Fritt ord pris i år – for blant annet å slippe fram ulike stemmer. – Ja det er veldig bra med den prisen. Det er mange som ser de samme tingene, så vi trenger andre aviser som Dag og Tid, Vårt Land og Nationen, det er supert å få en bredde i sakene. Vi har faktisk et flott mediemangfold i Norge, hvor det også finnes en stor flora av lokalaviser.

NETTROLL

Sola fortsetter å sende vårlige kjærtegn over plassen i Kvadraturen. Smørbrød med skagenrøre går ned, og mer kaffe må bestilles. Hun forteller om et svært så aktivt liv, også på privaten. Med to barn på 10 og 13 år i full aktivitet med skole, ski, fotball, håndball og korps går det raskt i svingene. – Jeg har vel blitt slik jeg ikke ville bli, har møtt meg selv i døra med alle disse organiserte aktivitetene. Men jeg kommer som sagt fra gård, og der var vi vant til å jobbe sammen om oppgaver – og slik fungerer det også i korpset. Der jobber vi sammen uavhengig av bakgrunn og erfaring. Det er blant annet loppe-marked, og ungene er med. Korpset er faktisk et lite fristed i en verden hvor alt skal veies og måles.

Vi vender tilbake til medieverdenen. – Du som jobber med presseetikk, hva tenker du om framveksten av «nettroll»?

– Jeg tror jeg er ganske tolerant der. Det lukes godt ut i pressen, og vi får heller ikke så mange klager til PFU. Jeg tror vi må ta høyde for at det kan bli mye følelser og at folk ikke alltid er så presise og taktiske. Det kan også være et klasseperspektiv her – det er lett å «parkere» noen ved å stemple de som nettroll. I redaktørstyrte medier er det etiske retningslinjer som skal følges, i sosial medier er det imidlertid jussen, det gir en annen situasjon. Redaktørene må sørge for at Vær Varsom-plakaten etterleves i mediens kommentarfelt. Vi må tåle sterke meninger, og bruk av uttrykk som drittsekk og idiot er en ting, men sterke faktiske beskyldninger mot konkrete enkeltpersoner, er ikke greit. Oppfordring til vold, rasisme, trusler etc skal på ingen måte tolereres. Vi kontaktes av personer som er blitt utsatt for utestengelse i kommentarfeltet. Men mediene har ingen plikt til å slippe alle stemmer fram, men blir du angrepet skal du ha mulighet til å

forsvare deg.

ET FRISTED

Det er tid for å gå inn for landing – Pressefrihetens dag, med Per Edgar Kokkvold som skal tale om pressefrihet under press, skal markeres.

Men vi lurer inn et spørsmål – hvorfor trenger vi folkehøgskole?

– Det er et fristed, selv om det nok ikke passer for alle. Men på sitt beste skapes det magi i folkehøgskolen. Ungdom lærer mye i møte med andre mennesker, ikke minst om seg selv. De får bryne seg på ulike meninger, og de får dyrke en interesse. Hvis jeg var 18 år i dag ville jeg valgt en friluftslivlinje med klatring og teltliv – og så masse sang rundt et bål, og gitar selvfølgelig, drømmer journalisten.

Vi søker inn i skyggen for å fotografere – før vi må ile videre. Da kommer den teatraliske siden tydeligere fram. Hun byr på seg selv, ujaletete. Synd hun ikke tok med seg toraderen og

LESER: Nina Lykke, «Nei og atter nei», likte jeg godt.

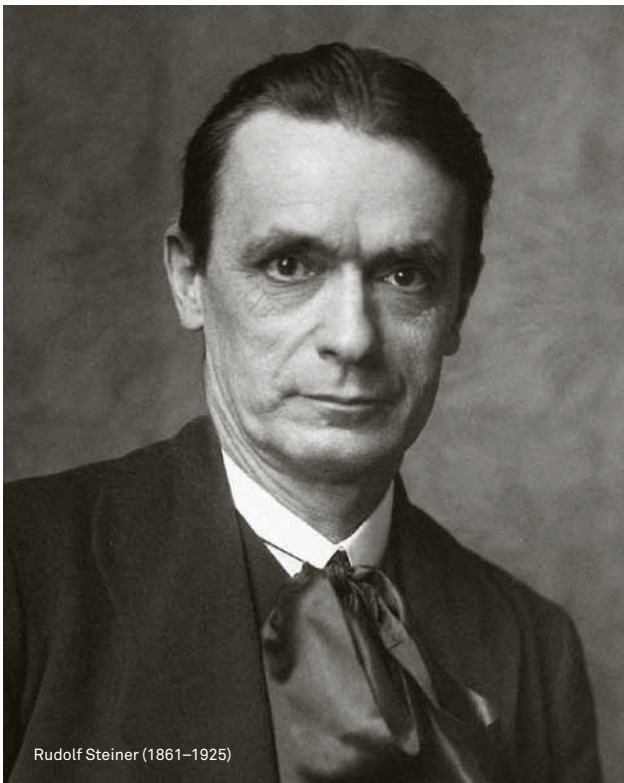
MUSIKK: Skam-musikk. Mainstream som radiolytter. Viser og country.

SMULTRONSTÅLLE: Kaffebrenneriet og fjellheimen. Ellers Rosberget, et heng overfor hjemgården – der jeg ofte har gått for å tenke over «tingene en gang til», både når det gjelder livsvalg og ved kjærlighetssorg.

FOLKEHØYSKOLEN OG STEINER-PEDAGOGIKKEN, TO SIDER AV SAMME SAK?

Tema for denne artikkelen er forholdet mellom folkehøyskolepedagogikkens grunntrekk og den såkalte Waldorf- eller Steinerpedagogikken, primært slik den er presentert i litteraturen, men også med praktiske eksempler, primært fra folkehøyskolen, siden jeg kjenner den fra innsiden etter å ha jobbet der i 25 år.

Rudolf Steiner (1861–1925)

En skal ikke lete lenge etter likheter mellom Steinerpedagogikk og anvendt pedagogisk teori og praksis i norske folkehøyskoler. Særlig overraskende er det heller ikke at Grundtvigianismen og Rudolf Steiners filosofi begge er klart inspirert av tysk romantikk og opplysningsfilosofi. Noe ganske annet, hvilket vi skal komme tilbake til senere i denne artikkelen, er det metafysiske grunnlaget for denne pedagogikken, og på hvilken måte dette gjenspeiler det menneskesyn pedagogikken hviler på. Det er for øvrig en interessant kjensgjerning at vi har hatt flere antroposofiske folkehøyskoler i Norge, men at også et større antall skoler ble influert av Steiner, særlig i før- og mellomkrigstiden er trolig hevet over tvil. Konsekvensene var ikke alltid av det uproblematiske slaget, men det kommer vi for så vidt tilbake til senere.

INDIVIDUELL MESTRING GJENNOM SKAPENDE AKTIVITET

Individet står i sentrum for begge disse læringssynene, om enn på en noe ulik måte. Individuell utvikling og bevisstgjøring av den individuelle mestringsvevnen står sentralt i folkehøyskolen, og gir grunnlaget for en undervisning tilpasset den enkelte, med passe store utfordringer. I Steinerpedagogikken legges det også stor vekt på individualitet, men i dette tilfelle basert på en utbrodert individualistisk filosofi og en etisk individualisme som både er begrensende og utvidende. Det finnes tre sjelekrefter, og alle må utvikles. De muligheter den åndelige, individuelle frihet gir, er nær sagt ubegrensede i Steiners tenkning, men fordrer samtidig at en utfolder seg på de mer eller mindre angitte utviklingstrinn.

I folkehøyskolen er nok friheten mer jevnt distribuert, men så snakker vi da også om relativt homogene elevgrupper, rent aldersmessig. De plikter som i folkehøyskolene oftest begrunnes i sosialpedagogiske modeller, har nok en mer samfunnsrelatert og pragmatisk forankring enn antroposofien. I undervisningen vil det være store praktiske paralleller. Den faglige profilen hviler på skapende aktivitet, idet det tegnes, males, designes, sys, musiseres og filosoferes. Derigjennom tas alle evner i bruk, «hele mennesket» går på skole. Et særegent innslag i Steinerpedagogikken er det musiske bevegelsesfag, eurytmi, en slags ballettaktig uttrykksgestaltning, som ikke er særlig kjent i dagens folkehøyskoler.

TEORETISK GRUNNLAG

Helhetstenkningen i Steinerpedagogikk hviler på et omfattende filosofisk og delvis teosofisk grunnlag, som ikke har sitt motstykke i noen folkehøyskole-praksis i dag, og er delvis av mystisk karakter. I folkehøyskolen ville ansatser til en tilsvarende helhetlig tenkning måtte søkes i flere, og delvis ulike pedagogiske og sosiologiske retninger eller teorier. En helhet og inndeling tilsvarende Steiner tredeling av mennesket ville en for eksempel kunne finne hos Habermas, selv om vi da primært snakker om sosiale eller samfunnsmessige kategorier, ikke metafysiske. En annen helhetlig modell ville være

hermeneutikken som med sin dialogorientering nok eger seg som grunnlag for folkehøgskolens allmenne danning, men som må suppleres med praktiske og sosiale metoder og modeller. En pedagogikk som utelukkende baserer seg på ett åndelig tanke-system er vanskelig både å forestille seg og begrunne.

INDIVID OG KOLLEKTIV

Men, livet og praksisen på en folkehøgskole og i en Steiner-skole gjenspeiler seg både i helhet og del, slik vi ser det i skoleårets rytme, og dermed skolens overordnede tidsstruktur. Her er med andre ord selve utfallet av tenkningen sammenliknbart, selv om den anvendte teorien er svært ulik. På delnivå feires eller markeres det hyppig, ikke bare til jul og påske, men også med en rekke fester og kollektive samlinger året rundt, som reunions, elev- og foreldrefester. I min bok *Med livet som pensum*, fra 2011 har jeg, på en mer utfyllende måte, vist hvordan følgen av feiringer og markeringer bidrar til å gi folkehøgskolen et kvasi-rituelt preg. Om dette er tanken bak tilsvarende begivenheter i Steinerskolen skal ikke være sagt. Og uansett, kollektive ritualer står i en viss kontrast til øvrige markeringer, som for eksempel av individuelle bursdager, som foregår begge steder. Slike enkle, men for den enkelte, viktige, markeringer, er eksempler på hvordan en i løpet av skoleåret søker å styrke opplevelsen av individualitet og det positive i å bli sett som individ. At det er åpenbart at ikke alle elever umiddelbart håndterer dette like bra, ser ikke ut til å legge noen demper på begeistringen.

For flerårselever og de ansatte i skoleslaget kommer det også inn et syklisk element på makroplanet, gjennom gjentakelse av samme struktur, år for år. Om en tenker bevisst på det eller ikke, sørger slike jevnlige evenementer for å skape en regelmessighet i tidsopplevelsen, og gir tidsflyten analog form, den ligner så å si på det som skal formidles i tiden. Paralleller i måter å strukturere tiden på gjenfinnes også seg på mikronivået, gjennom inndelingen av undervisningen, med hovedfaget sentralt både ved starten av ukas første dag, og en gjentatt syklus gjennom hele ukeforløpet.

METAFYSISK INDIVIDUALISME VS. INDIVIDORIENTERING

Den individuelle orientering er likevel ført langt videre i Steiners pedagogikk, som jo hviler på en ekstrem, metafysisk individualisme. Så langt inn i kjernen av hans tenkning går individualismen, at vi kan snakke om at den enkelte persons «skjebne», og karakteriseringen av hvor langt eleven er kommet på sin skjebnevei, er en faktor som faktisk har betydning når man legger opp det pedagogiske løpet for den enkelte elev i Steinerpedagogikken. En måte å beskrive elevens skjebne på, kan være gjennom å stille et personlig horoskop, noe vi vet at for eksempel Bjørneboe (som var Steinerskolelærer i unge år) bedrev gjennom hele livet. Astrologi er og et populært seminar- eller valgfagsinnslag på enkelte folkehøgskoler.

«Som i folkehøgskolen er formålet for Steinerskolene at man gjennom skolens arbeid søker å gi hver elev muligheter til personlig vekst og utfoldelse»

Men, selve de metafysiske forestillingene rundt skjebne står trolig fjernt fra folkehøgskolene i dag, som heller tyr til populærkulturelle metaforer.

Dog er det et tilbakevendende tema, i begge pedagogikker, at de enkelte elevene blir gjenstand for jevnlig karakteristikk og kvasi-psykologiske vurderinger gjennom hele året. Om kriteriene for disse vurderingene er en pedagogisk eller åndelig utviklingsmodell er ikke alltid avgjørende for praksis, men er likevel en relevant forskjell. Hvis man måles opp mot sin egen framtidige skjebne (hvordan den nå enn har framkommet) vil det nok fortone seg annerledes enn hvis en rett og slett sammenliknes med eller ses i relasjon til andre elever, som vel er det vanlige i folkehøgskolen.

PENSUM- OG EKSAMENSFRI

Den pedagogiske grunnideen, en pensum- og eksamensfri skole, med hovedvekt på estetiske og kreative arbeidsmåter, og med den muntlige fortelling og dialog i sentrum, er også slående lik. Som i folkehøgskolen er formålet for Steiner-skolene at man gjennom skolens arbeid søker å gi hver elev muligheter til personlig vekst og utfoldelse. Og det pedagogiske materialet lages i høy grad av elevene selv, enten det er i form av arbeidsbøker, elevmapper eller håndverksmessige og estetiske produkter. Likevel vil man i Steinerskolen operere med en slags hjemmelekser, om ikke annet for å tilfredsstille eksterne, pedagogiske krav.

Undervisningsformene i Steinerskolene er trolig mer tradisjonsbundne enn i folkehøgskolen, men bygger begge steder på at læreren skal formidle stoffe direkte og uformidlet av for eksempel mediebildet. Det hviler således noe naturalistisk over begge skoleslag, om enn med svært ulik forankring. Digitale læremidler har dermed ikke noen begrunnet eller pedagogisk posisjon, selv om de uansett tas i bruk mer og mer, og særlig av elevene.

SAMFUNNSSYN OG HISTORISKE AFFINITETER

Det er særlig på to områder det finnes åpenbare minefelt i forholdet mellom folkehøgskolene og Steinerpedagogikken, eller kanskje det er riktigere å si, mellom skole og samfunn. For Steinerpedagogikkens kan dette trolig ledes tilbake til det esoteriske, og delvis elitistiske menneskesynet, og dettes noe tvilsomme nedslag i forhold til politikk og samfunnsyn. For folkehøgskolen mer enn generelt (enn for de antroposofiske folkehøgskolene), er dette forholdet av en annen karakter, og langt fra så problematisk. Går vi, med fare for å bli for generaliserende, tilbake til eksemplet fra Gudbrandsdalen i før- og mellomkrigstiden, kan problematikken kort skisseres.

Det ble altså satt i gang og drevet minst antroposofiske folkehøgskoler i Gudbrandsdalen på denne tida, og det var ikke noen hvem som helst innenfor bevegelsen som sto bak disse. Den ene av to framtrepende skikkelser bak disse skolene var Ingeborg Møller, forfatter lærer, og samfunns- og kulturdebattant. Møller var en av grunnleggerne av den antroposofiske bevegelsen Norge på tidlig 1900-tall. Hun medvirket i stor grad til at norskdomsbevegelsen, spesielt det grundtvigianske miljøet i Gudbrandsdalen, ble påvirket av denne åndsretningen. Blant annet arbeidet hun sammen med lyrikeren/forfatteren Olav Aukrust og kunstmaleren Hallvard Blekastad ved Dovre folkehøgskule, fra rett fra før første verdenskrig, men var siden involvert i flere folkehøgskoler, uten at det er rom for å gå inn på dette her.

Den lokalpolitiske æren for at denne skolen ble lagt til Dovre, hadde ordføreren i kommunen, Bjørner Vigerust. Han var også i den gudbrandsdalske norskdomsbevegelsen og ble allerede fra 1933 en sentral person i det aktive NS-miljøet. At antroposofien, kombinert med nasjonalisme og målsak hadde

en viss affinitet til vitalisme og dermed bl.a. fascistisk tenkning kan det således neppe herske tvil om.

I skolens formålsparagraf het det, betegnende nok, at «...skulen vil av all si magt nøre elskent til heim og fedreland, og han vil giera alt han kann til å stålsetja viljen og vekkje hugen, so ungdommen står med sterke røter i bondeliv og heimleg kultur på norsk jord...». Budskapet og stilen er umiskjennelig nasjonalt og vitalistisk, men den slags retorikk er da heller ikke ukjent i folkehøgskolen, og samfunnslivet for øvrig på denne tiden. Bjørner Vigerust's bror Ola var selv en betydelig skolemann, og ble selv rektor på den langt mer tradisjonsrike Ringebru folkehøgskule (daværende Fylkesskulen). Lite kan foreløpig bevises om hans personlige forhold til antroposofien, men at han hadde et nært forhold til sin bror, hersker det lite tvil om. De var begge vokst opp på en av de mektigste storgardene i dalføret.

I hvor stor grad det antroposofiske samfunns- og menneskesynet har vært utbredt også i folkehøgskolen utenfor Gudbrandsdalen og omegn, skal vi ikke gå inn å her, men heller ta en ekskurs til en annen kilde til samme tematikk. Dermed avsluttes denne artikkelen på en litt kryptisk måte, med mulighet for å komme tilbake til temaet antroposofi, folkehøgskole og vitalisme/fascisme i en senere artikkel.

TORE REM SKRIVER om 1920–30-tallet i Tyskland:

...Instruktiv er også Staudenmaiers fremstilling av hvordan Waldorfskolene søkte å tilpasse seg det nye regimet. ... de fleste søkte å tilpasse seg på ulike måter i et håp om at den antroposofiske pedagogikken skulle få en sentral rolle i det nye samfunnet. Interessant er også overlappingene han påviser mellom nazismen og antroposofisk medisin og biodynamisk jordbruk...noe som førte til at det ble drevet biodynamisk jordbruk i konsentrasjonsleirene i Dachau og Ravensbrück...

Slående nok kan vi altså konstatere at deler av Steinerpedagogikken, i likhet med deler av f.eks. både Nietzsche og Heideggers tenkning, også hadde en viss tilslutning blant noen av nazistene, i dette tilfelle den delen som omfattet dyrkingsmetoder, kosthold og helse. At dette automatisk innebærer at denne pedagogikken hadde fascistoide trekk, er dog en for sterk slutning. Om det var samtidens svært utbredte nasjonale og vitalistiske tidsånd, slik vi også kjenner den fra bl.a. Nansen og Fedrelandslaget, eller en mer esoterisk begrunnet renhets- eller elitetenkning som lå bak disse koblingene, skal foreløpig være ukommentert.

SIGURD OHREM, FILOSOF OG LÆRER VED SKIRINGSSAL FOLKEHØGSKOLE

I vår artikkelserie om pedagogikk i folkehøgskolen ser vi på hvilke inspirasjonskilder vi kan skimte i folkehøgskolens pedagogikk utover Grundtvig. Først ute var Arild Mikkelsen med en artikkel hvor den jødiske filosofen Martin Buber trer fram. Lena Sendstad har skrevet om Kaospilotene. Olav Klonteig fulgte opp med en artikkel om den amerikanske psykologen Jerome Seymour Bruner. Rune Sødal har belyst Møtet hos Friedrich Bollnow, mens Tore Haltli tok for seg Paolo Freire og bankmetoden. Øyvind Brandt har skrevet en artikkel om montessoripedagogikken. Sigurd Ohrem presenterte filosofen Arne Næss og hans lekne livsfilosofi. Øyvind Krabberød tok for seg prosjektarbeid som pedagogisk virkemiddel. Lena Sendstad skrev om lek og læring, med Lego som eksempel. Odd Haddal besøkte Alverno College i Wisconsin. Benedicte Hambro skrev om kunsten å bruke fortellinger til oppdragelse og dannelse. Sigurd Ohrem så på dialog i lys av Ricoeur og Gadamer. Einar Opsvik presenterte ideen om at læring skjer mellom mennesker – sosialkonstruktivistisk læringsteori. Lev Vygotskij ble belyst av Sindre Findal Vinje. Øyvind Brandt ga oss et innblikk i John Deweys tanker. Øyvind Krabberød skrev om Summerhill-bevegelsen i England. Odd Haddal formidlet Jesus som pedagogisk forbilde. Lærer ved Solborg folkehøgskole, Geir Ertzgaard, lot seg inspirere av filosofen Søren Kierkegaard, mens Sigurd Ohrem så på Sokrates og dialogen. Inge Eidsvåg ga oss et innblikk i sitt pedagogiske ideal – Alf Prøysen. Øyvind Brandt belyste lekfolkkonferanser som metode. Sindre Vinje tok for seg aksjonsforskning i et historisk lys. Willy Aagre skrev om legenden Anna Sethne. Øyvind Krabberød gravde i Nils Christies tankegods rundt pedagogikk, mens Synne Platander ga oss et innblikk i playbackteater – et moderne leirbål. Michael Noah Weiss skrev om filosofisk praksis. Sigurd Ohrem besøkte Camphillbevegelsen og Vidaråsen, mens Arild Mikkelsen ga oss et innblikk i K.E. Løgstrup sin tankeverden. I dette nummeret ser Sigurd Ohrem på Steiner-pedagogikken.

LANDSMØTET PÅ ELVERUM FOLKEHØGSKULE

PÅ LANDSMØTET: ØYVIND KRABBERØD

Folkkehøgskoleforbundet avholdt landsmøte på ærverdige Elverum folkehøgskule 30. mai–1. juni. Det var godt delt med 66 delegater fra 27 lokallag. Forbundsleder Øyvind Brandt ble gjenvalgt for sin fjerde periode. Han holdt en klar og viktig tale (som vi gjengir på side 14). Styrets framlegg til idé og prinsippprogram for de neste fire årene ble vedtatt uten stor diskusjoner, kun med noen få små justeringer.

Det var etikk-professor Arne Johan Vetlesen som innledet møtet over temaet: *Ny etikk for en ny tid*. Det var en alvorlig mann som framførte et svært alvorlig budskap om jordas tilstand, på en glitrende måte. – Den antroposentriske etikken har spilt falitt og har bidratt til miljøproblemene, vi trenger ikke mer kunnskap eller filosofi, men mer erfaring med elementene. Det er en farlig illusjon at vi er løsrevet fra dette ved teknologi, sa Vetlesen.

Landsmøtet var kuttet med én dag, men det ble likevel tid til et godt program med faglige tema og kulturelle innslag. Det var også satt av tid til arbeid i mindre grupper. I forkant av behandlingen av nytt idé og prinsippprogram kjørte filosof Michael Weiss en prosess med *sokratisk dialog* – hvor temaet var: *Hva mener vi med dialog?* Reisene i folkehøgskolen var på dagsorden da ulike sider av temaet ble behandlet i «påvirkningstorg» der man kunne vandre mellom ulike «boder», og si sin mening, om sider av denne problematikken. Siste dag presenterte prosjektleder, Ida Falchenberg, forbundets pilot «Mellom sollskinn og ruskevær, livsmestring i folkehøgskolen». Her var det også arbeid i grupper.

Landsmøtet vedtok å sende to uttalelser/resolusjoner til regjering og storting: 1. *Nok ressurser til virkliggjøring av lærerplanens overordnede del*, og 2. *Lærere i folkehøgskolen må også sikres videre utdanning*. De sendte også en uttalelse til folkehøgskolene v/ rektor om *Etablering av utviklingsmål og klimaplaner ved norske folkehøgskoler*. (se www.frilyntfolkehogskole.no)

Siste post på programmet var valg til nytt styre i Folkkehøgskoleforbundet for de neste to årene. Per Egil Andersen, Siri Skjerve og Ulf Langmo tok ikke gjenvalg de ble takket av for flott innsats. «Salen» fulgte valgmedias innstilling hvor Jan Martin Medhaug (Follo), Ingvar Øydvinn (Fosen) og Ronnie Mag Larsen (Holtekilen) i. vara, ble valgt inn. Kristin Smith (Ringerike) rykket opp fra i. vara til styremedlem.

Landsmøtedeltakerne ble tatt svært godt vare på av vertsskolen med lokalagsleder Marius Bergan og rektor Per Egil Andersen i spissen. Og det var sang tidlig og sent, det er lenge siden sangen fikk så god plass på et landsmøte som disse vårdagene i Elverum. Det var mange lovord i korridorene om et fantastisk gjennomført arrangement. Litt av en stab de har der nederst i Østerdalen!

Forhandlingen fant sted på virkelig historisk grunn, i «stortingssalen» hvor Elverumsfullmakten ble utformet, og Kong Haakon VII sa nei til å samarbeide med de tyske invasjonsstyrkene.

Elverum folkehøgskole eies av Peer Væringsaasens Nationalfond, og ligger rett utenfor Elverum sentrum. Det fantastiske skoleanlegget (1928), i tradisjonell Østerdalsstil, ligger vakkert til mellom Glomma og Sagtjernet.

18

NYE STYRE-MEDLEMMER:

JAN MARTIN MEDHAUG (45), REKTOR, FOLKEHØGSKOLE

Har jobbet som rektor på Follo folkehøgskole siden august 2014. Assisterende rektor på samme skole siden 2009. Har tidligere jobbet som lærer på Karmøy folkehøgskole med hovedansvar for data/musikk.

INGVAR ØYDVIN (48), LÆRER/INSPEKTØR, FOSEN FOLKEHØGSKOLE

I 1995 starta han som Sivilarbeider på Fosen folkehøgskole, fram til 2003 var han i staben som IKVG, der G-èn står for gård. Praktisk personale. Siden 2003 har han vært ansatt som lærer og de siste 4 åra fungert og til slutt ansatt som inspektør. Ingvar jobbet i 2 år som lærer med hesteansvar på Hardanger folkehøgskole (2009–2011).

FØRSTE VARA: RONNIE MAG. LARSEN (46), LÆRER, HOLTEKILEN FOLKEHØGSKOLE

Han har jobbet på Film & Fotolinjen ved Holtekilen i over 15 år, og han har engasjert seg i skolestyret og vært lokallagsleder i ti år. Ronnie er en allsidig kar; han er musiker, radiovert, forfatter, spaltist, anmelder, bokhandler ... Engasjementet for en annerledes politikk har ført til at han har sådd et frø for å etablere Kulturpartiet. I disse dager åpner han en bokhandel på Tofte, Hurum.

19

20

21

22

1. Landsmøteforberedelser, Øyvind Brandt og Siri Skjerve.
2. Åpningstale – professor Arne Johan Vetlesen.
3. Tale til landsmøtet; forbundsleder Øyvind Brandt.
4. «Storingsrommet», klar til landsmøte.
5. Møteledere, god stemning – Live Hokstad (Toten) og Morten Eikenes (Ringerike).
6. Baren åpen...
7. De liker opera, Elin Evenrud (Holtekilen) og generalsekretær Knut Simble.
8. Opera-salong med Anna Sundström Ötervik og Per Kjelland.
9. Tale til landsmøtet av NKF's leder Edgar Fredriksen – fra Dødehavet.
10. Michael Weiss ledet sokratisk dialog.
11. Ida Falchenberg med foredrag om livsmestring i folkehøgskolen.
12. God stemning på Romerikebenken. Fv. Roy Lie Jonassen, Nils Haagenrud, Linda Nielsen og Haldis Brubæk.
13. Gruppearbeid på «Kongerommet» - f.v. Siri Skjerve, Per Egil Andersen og Sivelin Kjølstad.
14. Det stemmes.
15. Glade møteledere kan også stemme, Haldis Brubæk og Jan Martin Medhaug.
16. Pause.
17. Arild Sveum – eminent pianist gjennom hele landsmøtet.
18. Ærverdige Elverum folkehøgskule fra 1928.
19. Glad allsang – Borgny U. Borgersen og Tore Haltli.
20. Føstmiddag – gutta fra Pasvik, f.v. Yngve Beddari og Thor-Atle Svortevik.
21. Føstmiddag: Erlaug Benjaminsen (Lofoten) og Ulf Langmo (Vefsn).
22. Føstmiddag: Mariann Aaland (Buskerud) og Vidar Pedersen (Sund).
23. Speakers corner, Per Egil Andersen, rektor Elverum folkehøgskule.

23

3 PÅ LANDSMØTE

1. Landsmøte nummer?
2. Hvorfor på landsmøte?
3. Høydepunkt?

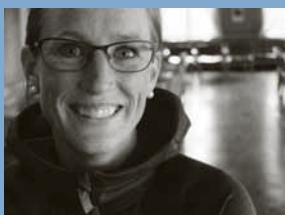
JON GREND AHL,
VOSS FOLKEHØGSKULE

1. Mitt femte landsmøte.
2. Viktig møte. Pleie kontakter og knytte nye. Få inspirasjon, og så er det jo veldig sosialt.
3. Zumba kl 07.00, tre morgenrustne kropper foran et gigantisk speil. Heftige rytmer.

ERLAUG
BENJAMINSON,
LOFOTEN
FOLKEHØGSKOLE

1. Var på mitt første landsmøte i 1985, og har vært på de fleste siden da.
2. Viktig og trivelig å treffe folkehøgskolefolk. Vi trenger ei sterk fagforening og det minste vi kan forvente av lokallagene er at de deltar.
3. Mange.... (siden 1985). Sund der vi gjennom bilder, historier og foredrag hørte fra en del av verden der de er mindre privilegerte enn oss – det gjorde inntrykk. Og i etterkant sang vi Til ungdommen uten tekst og instrumenter tilgjengelig, der og da. Og hva gjør så det på et folkehøgskolemøte. Kiss leda an og vi sang så godt og kraftfullt som det sømmer seg et folkehøgskolemøte – vi kunne alle versene.

SIREN SALTHAUG,
SKAP KRETAIV
FOLKEHØYSKOLE

1. Det er mitt første landsmøte.
2. Jeg synes det er viktig å følge med på hva som skjer og blir gjort i folkehøgskolelandskapet. Samarbeid!
3. Å snakke med andre lærere og dele erfaringer.

HVA ER ETIKK?

*Opplevelsen av at noe er urettferdig, er nesten uutholdelig.
Vi mennesker har et dypt behov for at ting skal gå riktig for seg.
Men hvordan vet vi hva som er rett?*

I denne boken viser Arne Johan Vetlesen hvordan våre moralske vurderinger er påvirket av hvem vi er og hvilket samfunn vi lever i. Han utfordrer vante forestillinger om løgn, selvrealisering, forpliktelse, tillit og toleranse, og viser hvordan vår tids miljøutfordringer aktualiserer moralsk ansvar på en ny måte. *Hva er ETIKK* er en klok og kunnskapsrik introduksjon til etikkens grunnleggende spørsmål.

«Han skriver vekselvis personlig og allmennt bele veien, på en måte som gjør utgivelsen til en av de beste i 'Hva er'-serien»

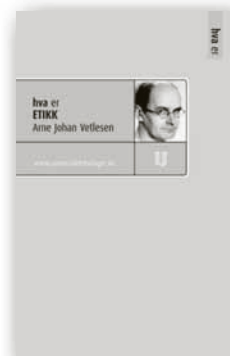
TOM EGIL HVERVEN,
KLASSEKAMPEN

«... jeg blir imponert – for det er mildt sagt ingen lett oppgave å skulle si noe vettugt, velstrukturert og stimulerende om dette svære emnet...»

FRODE NYENG,
MORGENBLADET

«Til å introdusere etikken kunne man knapt valgt en mer velegnet veiviser enn professor Arne Johan Vetlesen»

HENRIK SYSE, AFTENPOSTEN

ARNE JOHAN VETLESEN
HVA ER ETIKK?
UTGIVELSEÅR: 2007
160 SIDER
PRIS: 199,-
UNIVERSITETSFORLAGET

«... en forbilledlig tekst, lærd og lett på samme tid, om etikkens innhold og dilemmaer. Det er en pedagogisk prestasjon at så tradisjonelt tungt tilgjengelig stoff kan formidles så kortfattet og innsiktsfullt til en bred leserkrets.»

GEIR KJELL ANDERSLAND,
BERGENS TIDENDE

«... frem for alt skriver Vetlesen med et stort overblik, skarphet og personlig engagement. Det til tider vanskelige stoffer fremragende formidlet på den begrensede plads...»

HANS ALSTRUP PETERSEN I
GYMNASIESKOLEN

EN FRI FOLKEHØGSKOLE FOR EN VÆREDYKTIG FRAMTID

FORBUNDSLEDER ØVIND BRANDTS TALE TIL LANDSMØTET 2017 (FORKORTET VERSJON)

Kaisa i Speilsalen i Versailles.
Foto: Synnøve Brandt Ræder

Dette er min yngste datter, Kaisa. Hun er 12 år og har lenge ønsket å komme til Paris. Hun har derfor spart opp penger gjennom flere år. I vinter inviterte hun sine tre voksne storesøstre med på tur til Paris i påsken. Der klatrer hun opp i toppen av Eiffeltårnet og sitter på fortauskafé. Søstrene besøker også Solkongens Versailles. Etter mange timer i kø, var storesøstrene så slitne at de raste gjennom slottet for å komme ut i hagen. Men Kaisa ville ha med seg mer. En av storesøstrene tar et bilde av Kaisa der hun skrider fram i Speilsalen mens hun filmer med videokamera i høyre hånd, og tankefullt hører på den engelske guiden i den mobile enheten i venstre.

Selvfølgelig er det dypt rørende for en far å være vitne til at ens barn har en

slik sterk motivasjon og gjennomførings- evne. Men man kan knytte mange andre refleksjoner til et slikt øyeblikk. Hun demonstrerer en nysgjerrighet på verden, som hun langt fra er alene om, men som for de voksne søstrene og mange andre ofte kan synes å ha gått tapt. Situasjonen kan også virke som å stå i kontrast til en verden som mange opplever er blitt mer uoverskuelig og usikker, hva enten det gjelder storpolitikk, den økonomiske og teknologiske utviklingen, våre økologiske utfordringer, og migrasjonsrelaterte utfordringer. Vil det være mulig å være i verden på en fornuftig og meningsfull og trygg måte for Kaisa og hennes barn om noen år? Og på hvilket grunnlag henvender vi i folkehøgskolen oss til ungdommen med ambisjoner om å bidra til en væredyktig framtid?

Det meningsfylte gode liv og samfunn

Vi vet alle, mer eller mindre, godt hva vi vil med egen skole, fag og aktiviteter, og dermed også i noen grad hva frilynt folkehøgskole står for. I gode stunder vet vi også hvordan vi skal få det til i praksis. I hverdagens opptatthet er det imidlertid ikke så ofte vi stiller oss det helt grunnleggende spørsmålet om *hvorfor* vi i frilynt folkehøgskole ønsker å myndiggjøre ungdom til hele tiden å være med på å skape det gode samfunn.

Vi er ikke de første som tumler med slike spørsmål. De gamle grekerne startet med å spørre, hva er det gode samfunn? Jo, svarte de, det er samfunn hvor vi mennesker kan leve det gode liv. Hva er så det gode liv? fortsatte de å spørre seg. Jo, det er å leve i samfunn som gir oss mennesker mulighet og rett til å benytte oss av vår evne til å kunne tenke, mene og velge. For å kunne leve meningsfulle liv ved å benytte oss av våre menneskelige evner, må samfunnet ha et etisk, estetisk og politisk rom som vi mennesker kan gjøre våre valg i. Demokrati er et fritt samfunn som

kjennetegner mennesket som art, sier filosofen Einar Øverenget – en humanistisk tradisjon, som bygger på at ethvert individ har evnen, retten og plikten til å styre seg selv (autonom). Demokratiet blir derfor ikke én av flere former for samfunn vi kan velge mellom, men den eneste og naturlige følgen av at mennesket kan tenke og ta ansvar.

Frihet

Av denne helt grunnleggende tenkningen følger at man som samfunn må ha mål om å danne kommende slekter til å kunne tenke selv. Samtidig er denne myndiggjøringen også avhengig av at det er et rom å tenke og handle i, et myndighetsrom hvor vi som borgere kan leve ut vår menneskelighet, vår humanitet – det er som sagt i selve valget mennesket manifesterer sin frihet. En opplevelse av et stadig mer komplekst samfunn preget av management-tenkning, og med stadig mer omsegripende lover, regler, overvåking og avtaler, godt backedt opp av økende antall rettsaker, gjør at vi står i fare for å redusere vårt myndighetsrom og føre oss selv i en antidemokratisk og inhuman retning?

Vår folkehøgskole er en konsekvens av slik grunnleggende tenkning. Vi springer ut av en større frilynt bevegelse i siste halvdel av 1800-tallet, og vi identifiseres stadig som den frilynte greinen av folkehøgskoler. Begrepet «fri» eller «frihet» er dermed helt sentralt i det å forstå prosjektet frilynt folkehøgskole, ikke bare filosofisk og historisk, hvor det også handlet om å bygge en fri nasjon basert på egne ressurser, fortellinger og språk. Hvordan vi forstår og forvalter frihets-begrepet i dag i forhold til de utfordringer vi mennesker har skapt for oss selv, blir helt avgjørende for vårt samfunn og vår folkehøgskole.

Fellesskap og helhet

Til målet om det frie mennesket i demokratiske samfunn knytter det seg en erkjennelse av hvordan vi fra vugge til

grav er avhengige av hverandre og at alt i oss, mellom oss, og mellom oss og naturen henger sammen. I folkehøgskolen tar vi konsekvensen av dette. Frilynt folkehøgskole skal bidra til å danne hele, sosiale og engasjerte mennesker til å tenke i sammenhenger og helheter, lokalt og globalt. Derfor holder vi fast ved at både skole og internat (i vid forstand) er viktige dannelsesarenaer, hvor vi er opptatt av alt fra fagene og de hverdagslige og praktiske erfaringene til de dype, eksistensielle spørsmålene. Vi kan si at i folkehøgskolen benytter vi samværet til å danne til fellesskap.

Ikke ulik idealene fra opplysnings-tiden og den franske revolusjon som avskaffer eneveldet, utgjør frihet, helhet og fellesskap helt sentrale ideer og prinsipper som vi i den frilynte folkehøgskolen arbeider ut i fra og hen imot. Selv om vi i jakten på elever kan framstå som markedsorienterte, er vår forståelse av frihet i frilynt folkehøgskole ikke en egosentrisk, vulgær og ødeleggende frihet til å gjøre akkurat hva man vil. Tvert imot knytter frihetsbegrepet seg til det å utvikle seg til myndige mennesker som kan forholde seg kritisk og kreativt, åpent og udogmatisk til verden, fri fra vanetenkning, trostvang eller konserverende verdi- og maktstrukturer. Vi kunne i dag legge til det å fri seg fra markedets og teknologiens makt.

Frilynt

Vi sier ofte at «frilynt» er et vanskelig ord. Men smak på det, et fritt lynne, altså et fritt sinn. Frilynt Norge med Frilynt Scene bidrar nå sammen med frilynt folkehøgskole til å re-forankre begrepet i det norske samfunnet. Et Googlesøk bekrefter med all tydelighet dette. Vi er bokstavelig talt en skole for å kunne tenke fritt sammen med andre. En slik folkehøgskole, bærer sitt navn med rette og må selv være fri for å kunne bidra til å danne til frihet i et fritt samfunn. Derav tittelen på landsmøtet: *En fri folkehøgskole for en væredyktig verden*, hvor vi både skal ha fokus på idégrunnlaget og de etiske, faglige og politiske utfordringene vi sammen må jobbe med for å få til hva vi ønsker.

Levende organisasjon

Idéprogrammet som landsmøtet vedtar, er det nærmeste vi kommer et aktuelt og normativt felles uttrykk for frilynt folkehøgskole. Dette forplikter imidlertid ikke mer enn hva hver og en av oss og skoleledelsen på hver skole gjør det til. Hver skole tolker sitt selv pålagte mandat og uttrykker sitt verdigrunnlag som utgangspunkt for sin virksomhet. De helt grunnleggende verdiene frihet, fellesskap og helhet bør likevel utgjøre et felles tankegods som bør prege alt vi gjør. Det er unektelig interessant hvor tydelig og betydningsfull sammenheng det er mellom vårt felles idégrunnlag, den enkelte skoles visjon og verdigrunnlag og den konkrete praksis som utfolder seg i form av fagtilbud, undervisnings- og samværsformer samt ledelse, samarbeidsformer og skrevne og uskrevne rutiner som utfolder seg på skolen og så hva elevene opplever.

Som medlemmer i Folkehøgskoleforbundet bør vi alle være opptatt av å bidra til å holde idé- og verdidebatten levende – på skolen vår og i fellesskapet mellom oss. Noen hevder dette bare er tåkeprat. Flere hevder det er vanskelig å få tid til dette i en travel hverdag. Skal vi ikke bare overleve men også utvikle oss videre, og som skoleslag ha livets rett inn i en viss framtid som trenger oss, er vi nødt til å bestemme oss for å sette av tid til å møtes i lokallaget og i personalråd, om disse spørsmålene også, og hvilken betydning de har for oss i vårt daglige virke.

Sammen

Der idé- og prinsippprogram er grunnlaget for vår virksomhet skal skoleutviklingsarbeidet bidra til å virkelig gjøre og videreutvikle vår skole-idé, som selvfølgelig vil ha like mange tolkninger som det er skoler. Samtidig skal vår innsats overfor regjeringen og Stortinget sikre at vi har så gode og frie rammer som mulig, i form av lover, forskrifter og penger, til å kunne drive våre skoler som vi ønsker, og under ordnede og rettferdige forhold som ansatte, om det er som lærer, praktisk personale eller som rektor.

Det skal ikke stikkes under en stol at det kan være utfordringer knyttet til å være både en organisasjon for idé- og skoleutvikling, en politisk lobby-organisasjon, samtidig som vi også er en fagforening. Men om dette ikke er vanlig i samfunnet rundt oss, betyr det ikke automatisk at det ikke kan ligge en styrke i å være slik organisert, slik jeg mener historien har vist. Eventuelle følger av utredningen om hvordan det felles informasjonsarbeidet skal være organisert kan også utfordre den enkelte skole, frilynt folkehøgskole som bevegelse og Folkehøgskoleforbundet. Bare ved at alle støtter opp om og er medlemmer i Folkehøgskoleforbundet, kan vi ha en mulighet til å arbeide for vårt idégrunnlag og bidra til å sikre og videreutvikle den frilynte folkehøgskolen.

Under arbeidet med forslag til idé- og prinsippprogram kom det inn et forslag til en kort og oppsummerende formulering, som styret har valgt å foreslå som innledning til idéprogrammet. Med denne vil jeg avslutte med å ønske alle et godt landsmøte, hvor vi sammen skal bidra til fundamentet til å arbeide for at *Folkehøgskole skal være et sted for å belyse hva det vil si å være menneske sammen med andre mennesker.*

OYVIND BRANDT

LEDER FOLKEHØGSKOLEFORBUNDET

ØYEBLIKKET

Foto: Helen Skutlberg, FotoDesign Sogndal folkehøgskule

Kamera: Canon EOS 700D / Linse: EF50 mm / Lukkertid: 1/100 / Blønder: 2.2 / ISO 100

Dette bildet tok jeg på studietur til Vietnam med fotoklassen. Det var en tidlig morgen på marked i Hai Duong, Ha Noi.
Denne mannen møtte jeg i det jeg gikk inn på jeg i området, han satt gjemt bak alt av varer og mennesker.

VERDEN KOM NÆRMERE

Fem unge flyktninger fortalte sine historier i forestillingen «Upolert» på Ringerike folkehøgskole.

AV BENEDICTE HAMBRO

Sogra Soltani, 26 år fra Afghanistan. Hun forteller og holder kurs.

Lise Grimnes Forfang sammen med noen av deltagerne i «Upolert».

Love from Hønefoss ❤️

Mustafa Rahimi, 19, t.v., og Jooma Nazari, 18, begge fra Afghanistan.

– Selv om jeg har hatt mange vonde opplevelser i Kabul, er det der jeg har mine beste barndomsminner, fortalte Mustafa Rahimi, 19 år, en av fortellerne som besøkte Ringerike folkehøgskole med forestillingen «Upolert».

Humor, tragedie og fremtidshåp

– De fortalte helt andre historier enn jeg hadde forventet, sier Karianne, elev på Ringerike folkehøgskole.

– Det var humor, spenning og gode minner sammen med vanskeligheter under flukten og det å møte en ny kultur. Det var så fint å høre om livene deres før de flyktet og hvilke drømmer og planer de har for fremtiden i Norge.

Fortellerne drev publikum fra skanse til skanse. Det var latterbrøl og stille ettertanke, overraskelser og spenning. Fortellerne fikk stående applaus – helt fortjent.

Samtale

Etter forestillingene var det en åpen samtale mellom elevene og fortellerne.

– Elevene ved Ringerike folkehøgskole stilte kloke og gode spørsmål i etterkant av forestillingen, noe som skapte ytterligere refleksjon og tanker knyttet til tema flukt. Tusen takk til Ringerike og tusen takk til våre modige, tøffe og flinke utøvere som leverer hver bidige gang og har mot til å fortelle historiene sine, sier Lise Grimnes Forfang, en av lederne av prosjektet «Upolert».

– Ungdommene i «Upolert» viser oss hvor viktig fortelling er som brobyggende verktøy. Ved å dele sine fortellinger er de med på å bryte ned fordommer, skape større toleranse og bidra til et mangfoldssamfunn, sier Lise videre.

«Upolert» er et selvstendig prosjekt som ble initiert av Fortellerfestivalen og Afghanistankomiteéen i 2014. De har hatt forestillinger på Dramatikkens Hus, Litteraturfestivalen, Nobels Fredssenter, Ringerike folkehøgskole, Gyldendal forlag og Sentralen i Oslo.

– I tillegg til forestillinger arrangerer vi åpne fortellerkurs og fortellerkvelder, fortsetter Lise. – Vi jobber både med historier om selve flukten, men også med historier knyttet til det å være innvandrere i Norge, og få økt innsikt i hvordan det egentlig er å integreres i et annet samfunn, i en annen kultur. Vi utvikler forestillingen og fortellingene sammen.

Ta kontakt med Lise Grimnes Forfang på lise@snirkelsnakk.no for mer informasjon og mulighet for besøk på din skole. Det anbefales varmt!

SERIE: PEDAGOGISK HVERDAG
– REFLEKSJONER

E-SPORT I FOLKEHØGSKOLEN

AV ANDREAS GRØTERUD, LÆRER I E-SPORT
VED BUSKERUD FOLKEHØGSKOLE

Før vi faktisk starter denne artikkelen så er jeg ikke så naiv at jeg tror jeg kommer meg unna å forklare hva e-sport faktisk er. Om du vet det så kan du godt hoppe over til neste avsnitt.

Kort fortalt er e-sport et samlebegrep for alle dataspill hvor man kan delta i organiserte ligaer og turneringer. De største spillene er støttet oppunder av direktesendinger på nett og enkelte TV-kanaler, med enorme seertall som igjen tilfører reklamepenger til turneringsarrangører, lag, klubber og spillere. Seertallene er såpass enorme at disse er sammenlignbare med både Champions League og finalen i Stanley Cup. VI begynner å se inntoget fra tradisjonelle sportsklubber som: Manchester City, 76ers, West Ham, Valencia, PSV Eindhoven, PSG, Schalke 04 mm. Store sponsorer som: Telenor, RedBull, Audi, Visa og mange andre har også åpnet øynene. Det eksisterer også arbeid for å få dette på OL-programmet, noe som er under vurdering hos IOC nå, og på programmet for Asialekene i 2022. E-sport er også formelt anerkjent som en reell sport i mer enn 22 land, deriblant Danmark og Finland.

ET GLIMRENDE FAG

Når Øyvind spurte meg om jeg kunne skrive i *Folkehøgskolen*, var jeg noe usikker. Dels fordi vi har flere suksessfulle forfattere på skolen – de skal jo lese dette. Men også begrunnet i noe usikkerhet vedrørende hvilken vinkling jeg ønsker å ha på artikkelen. For å produsere en god artikkel må jeg ha noe å si ...

Som mange har fått med seg så startet vi på Buskerud folkehøgskole denne trenden med e-sport i folkehøgskolen, til både fryd og argelse rundt omkring i folkehøgskole-landskapet. Det

er sistnevnte jeg håper å bote på noe i denne artikkelen, ved å skape en dypere forståelse for hva vi gjør. Det jeg har å si er følgende: E-sport er et glimrende fag i folkehøgskolen, og jeg ønsker å fortelle deg hvorfor.

La meg starte med å si at e-sport og dataspill ved natur er polariserende; man enten elsker eller hater det. Som alle andre tar jeg imot elevene på første skoledag, og det er meget interessant å se hvilket forhold mine kommende elever har til foreldrene sine, samt hvordan de stiller seg til dette med spillingen. For mine elever finnes det tre typer holdninger ovenfor e-sport hos foreldrene: De som er imot det, de som ikke bryr seg, og de som støtter oppunder. Jeg kan med sikkerhet si at sistnevnte er i undertall, samt at min linje er en av få hvor vi ikke nødvendigvis har foreldre som støtter elevens hobby. Det eneste jeg kan si med sikkerhet er at foreldrene i alle fall er glad for at poden nå kan være usosial i et fellesskap.

LANGT UNNA VIRKELIGHETEN

Det er her jeg tror vi rører ved en av to hovedproblemer som enkelte har med dataspill. Mange ser på det å sitte inne å spille dataspill hele dagen som å isolere seg fra resten av verden. Om du leser i foreldrefora og tradisjonelle medier, så finner du fort utsagn som; isolerer seg fra resten av verden, deltar ikke i samfunnet, er ikke sosial, frafall fra videregående skole etc, etc. Det er helt klart at i mange saker som omhandler dataspill så er dette tilfellet, men det er også veldig langt unna virkeligheten for de aller fleste. Denne fantastiske oppfinnelsen som heter internett har gjort det mulig å kommunisere med andre mennesker på tvers av kloden – mange av disse som spiller gjør dette nettopp med de vennene de har

på skolen. Den eneste forskjellen er at man ikke lenger sitter ved siden hverandre og deler en skjerm slik man gjorde på 80- og 90-tallet, men at man nå sitter hjemme hos seg selv og kommuniserer gjennom headsettet sitt. Om man ser på tallene til Medietilsynet ser man at over 60 prosent av ungdommer i aldersgruppen 9–16 spiller på PC eller konsoll daglig. Samtidig er 46 prosent av barn og foreldre ofte uenige om hvor mye tid poden bruker på dataspill. Så ja, det er en naturlig konsekvens at både vi og barna møter motgang. Vi ser det i tallene at det er et konfliktområde på hjemmebanen – og vi som skole velger å ta et standpunkt i denne debatten når vi velger å ha dataspill som fag på ikke bare én, men to linjer.

GOD DØGNRYTME

Det er hevet over enhver tvil at det er et generasjonsskifte på gang, og at man «enten forstår det eller ikke». Jeg tror også at problemet ikke rører ved e-sport direkte, men ved dataspill som helhet, dog har e-sport noen særegenheter som gjør det lettere å hankses med elevene. La oss angripe den andre av de to problemområdene som man ofte assosierer med dataspill og hvordan vi angriper det via e-sport; nemlig en usunn og passiv livsstil. Når man ønsker å prestere i en sport eller idrett, så må man angripe det på en annen måte enn man gjør når det er en hobby. Det innebærer blant annet å gjøre alle disse tingene som kan bedre prestasjonen din, uten at det nødvendigvis er direkte relatert til sporten din. For e-sport innebærer dette en god døgnrytme, sunt kosthold og fysisk trening, for å nevne noe. Alle disse tingene kan vise til god dokumentasjon når det kommer til å øke kognitiv yteevne, og derav noe som vi jobber konkret for at elevene skal tilegne seg som en del av sin rutine. Det er klart at elevene ankommer skolen med ulikt utgangspunkt, og det kan være utfordrende både med vilje og evne. Det er ikke alltid jeg lykkes med å få alle elevene mine til å adoptere et regime med god kost og trening, men de vet alle hva som er bra for deres evne til å prestere. Endring er vanskelig og må komme innenfra, til slutt handler det om hvorvidt de bare ønsker et bra år eller om de ønsker å oppnå noe faglig.

En ting som skiller seg litt ut er jo kanskje det faktum at Norge ikke anerkjenner e-sport innunder Norges idrettsforbund som en sport eller idrett. Det er få arenaer hvor unge norske talenter kan dedikere mye tid til noe de er veldig dyktige til, og som kan være en potensiell karriere for dem. Mange av de som søker seg til oss, skulle nok gjerne ønske at det var det som var vår primær oppgave – en ren talentfabrikk. Jeg har derfor erfart at det er ganske viktig å være tydelig overfor både søkere, og de som har takket ja til plassen, nøyaktig hva de kan forvente seg. At folkehøgskole innebærer elevkvelder, revyer, vasking, kjøkkentjeneste, valgfag, sosiale samlinger på miljøkvelder og morgensamling. At de ikke kan dedikere all sin tid til e-sporten. Jeg tror de elevene som er inneforstått med disse tingene før de starter skoleåret får et

«Mange av mine kollegaer har bemerket hvor normale mine elever er»

bra år, mens de som har et noe begrenset sosialt engasjement kommer til å trives godt i klassen, men ikke kommer til å få mange varige relasjoner med personer utenfor klassen.

LAGSPILL

Mange av mine kollegaer har bemerket hvor normale mine elever er sammenlignet med deres. Som dere kanskje kan forstå om dere ser på linjeutvalget vårt så tiltrekker de seg en del underlige personligheter, ofte med manglende virkelighetseksposering. På min linje fokuserer vi veldig på lagspill, elevene mine må takle umåtelig mange personligheter over lang tid for å kunne kommunisere effektivt og fremme en god lagånd som gjør det mulig som gruppe å bli bedre. Når de trener selvstendig møter de på alle slags typer folk fra hele Europa, og må kunne kommunisere med de som midlertidige lagkamerater for å oppnå gode resultat i treningskampene. Det er derfor ikke overraskende at mine elever faller i midtsjiktet mellom supernerder og sportsidioter, for de har aspekter av begge som et resultat av hovedinteressen sin.

Jeg innser at jeg kanskje ikke har skrevet så mye om hvorfor dette er et glimrende fag å ha i folkehøgskolen, slik jeg lovet at jeg skulle, men jeg føler ofte de debattene jeg har hatt på kurs rundt omkring i folkehøgskolen har basert seg i stor grad på varierende kunnskap og forståelse for mine elever og dette fagfeltet. Mine elever ler sammen, bor sammen, spiller sammen, synger sammen, vasker sammen og gråter sammen på slutten av året. Mine elever er akkurat som dine elever, bare at mine er litt bedre nettopp fordi de er mine.

ANDREAS GRØTERUD (26)

Bor på Darbu og har jobbet ved Buskerud folkehøgskole siden 2015. Han har en Bachelor i Spill Design fra Noroff og Teesside University i England, samt over ti års bakgrunn fra e-sport hvorav seks var som styremedlem og ansvarlig

for en rekke suksessfulle spillere og lag på øverste hylle i verdenssammenheng i Norges eldste e-sportsklubb; Oslo Lions Elektroniske Sportsklubb. Han har også lang bakgrunn fra tradisjonell idrett gjennom 14 år med fotball som avsluttet på krets nivå og fire med håndball som han avsluttet som vestlandsmester på seniornivå.

GLOBALVETTREGLER

– ET PEDAGOGISK VERKTØY FOR DIALOG OM VÅR ROLLE I MØTE MED VERDENS KOMPLEKSE SPØRSMÅL!

Så flott at Folkehøgskolene har utviklet Globalvettregler – for globalt engasjement i aktivitet og reise! Igjen bekreftes det at Folkehøgskolene tar sitt samfunnsansvar på alvor, og er en viktig bidragsyter til folkeopplysning, dannelse og globalt medborgerskap!

AV JUDITH KLEIN, PROSJEKTLEDER UTDANNING FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING (RORG-SAMARBEIDET)

Møte med verden kan være særdeles lærerikt og utviklende, men åpner også for en rekke store spørsmål om hva som er rett og galt og hvilke fotavtrykk vi vil sette. En uskyldig reise eller en kampanje for å gjøre verden bedre, kan fort bære galt av sted om kun ryggmargsrefleksjonen alene får virke. Det som i et perspektiv kan virke som en god ide, kan i det neste vise seg å skape uheldige konsekvenser. Globalvettreglene kan fungere forebyggende mot å trække feil.

NÅR VERDEN BLIR MINDRE ØKER BEHOVET FOR GLOBALT VETT!

Globalvettreglene peker på viktige nøkkelord og setter fokus på komplekse problemstillinger på en forståelig måte. Det er godt gjort! De kan fungere som et godt verktøy for dialog om vår rolle i møte med verdens hovedutfordringer, samtidig som de kan danne et utgangspunkt for å utvikle nye tiltak, spennende prosjekter eller kampanjer. Globalvettregler er en god ide også til etterfølgelse for andre (skoler, utvekslingsorganisasjoner med mer).

Globalvettreglene setter fokus på viktigheten av kulturforståelse, bærekraft, klima, miljø, og ikke minst forholdet mellom rik og fattig – som angår oss ikke bare på reise, men også hver eneste dag i tråd med at verden på alle måter blir mindre. De peker også på de forhold der vi indirekte bidrar uetisk, uten at vi har valgt det. Hvordan skal vi forholde oss til at vi er en del av strukturer – der vårt brød blir andres nød? Strukturene vi har i dag, ble ikke skapt i dag, og heller ikke skapt av oss. Likevel angår de oss i all høyeste grad, og vi

trekkes inn i rik/fattig dimensjonen for eksempel gjennom våre klær, mobiltelefoner og maten vi spiser. At våre klær er sydd av underbetalte kvinner og barn, er de færreste for. Likevel er vi dessverre en del av den internasjonale arbeidsdelingen, enten vi ønsker det eller ikke. Hvordan skal vi forholde oss til dette? Å utvikle etiske og bærekraftige levekår, livsvilkår og livsførsel, er ikke bare viktig for verden, men i henhold til Paulo Freire, også viktig for oss som enkeltmennesker.

Folkehøgskolene har alltid gått foran som pådriver for folkeopplysning og dannelse, og ikke minst *global* dannelse. Utdanning for globalt medborgerskap og bærekraftig utvikling er nå høyaktuelt både nasjonalt og internasjonalt. Gjennom FNs bærekraftsmål som ble vedtatt i 2015, og er universelle, har alle land nå forpliktet seg til å satse mer og mer på utdanning for globalt medborgerskap og bærekraftig utvikling.

«Innen 2030 sikre at alle elever og studenter tilegner seg den kompetanse som er nødvendig for å fremme bærekraftig utvikling, blant annet gjennom utdanning for bærekraftig utvikling og livsstil, menneskerettigheter, likestilling, fremme av fred og ikke-vold, globalt medborgerskap og verdsetting av kulturelt mangfold og kulturens bidrag til bærekraftig utvikling.»

(FNs bærekraftsmål 4.7)

Jeg håper hver lærer på hver folkehøgskole, ikke bare henger Globalvettreglene i klasserommene, men også setter av tid til å drøfte, tenke og snakke om disse temaene. Kanskje hver folkehøgskole kunne revidere reglene jevnlig og gjør de til sine egne? Lag «Globale Skoledager» eller «Verdighetsdager», og la Globalvettreglene være utgangspunkt for å skape nye kampanjer!

2017 Globalvettreglene

For globalt engasjement i aktivitet og reise

1

Vurder konsekvensene av valg og prioriteringer

Hva er målet med det du gjør og for hvem gjør du det? Husk at en god intensjon ikke nødvendigvis fører til noe godt. Undersøk før du setter i gang.

2

Finn det globale i det lokale

Undersøk hva som gjøres i lokalsamfunnet – hvordan kan du bidra? Miljøhensyn, inkludering, handel og etikk. Under hvilke forhold er kjerne dine laget? Hvordan forholder vi oss til det?

3

Studer samfunnsrelaterte forhold før du legger ut på tur

Tilegn deg kunnskap om politiske, historiske, sosiale og kulturelle forhold i landet du skal besøke. Fremmer de pedagogiske oppleggene folkeopplysning og allmenndannelse?

4

Se fattigdom i sammenheng med rikdom og makt

Urettferdighet er skapt av mennesker. Skal vi snakke om fattigdom må vi også se på maktstrukturer og rikdom. Er det ekstrem rikdom som må avskaffes?

5

Utfordre stereotypier og fordommer

Vær åpen og fleksibel i møte med nye kulturer – vær obs på hvilke «briller» du har på deg. Er det behov for avlæring? Hva formidler du i og etter møte med andre?

6

Realitetsorienter og vis til handlingsalternativer

Vis kompleksiteten i virkelighetsbildet når du formidler, og samtidig engasjer ved å vise til konkrete måter å bidra på. Vis at det nytter å bry seg!

7

Etterstrebe likeverdige samarbeid og kulturmøter

Unngå «bestilling» til partnerorganisasjon – finn ut sammen hva som er god erfaringslæring. Styrk «vi» følelsen og unngå «oss-dem» opplevelser. Turistdag? Inviter lokale ungdommer.

8

Pass på at holdninger og handlinger fører samme vei

Bidrar vi til samstemt utvikling? Eller gir vi med en hånd, og tar med den andre? Er det greit å spise mindre kjøtt, men fly mer? Er du inkluderende, men formidler fordommer?

9

Det er ingen skam å snu om engasjementet ikke er bærekraftig

Reflekter, evaluer og undersøk: Hvordan er hensynet til miljø og klima, sosiale og økonomiske forhold? Hvordan kan jeg og min folkehøgskole bli mer bærekraftig?

internasjonalt utvalg
FOR FOLKEHØGSKOLEN

www.folkehogskole.no/iu

FESTSPILLENE I NORD-NORGE:

ÅRETS FESTSPILLUTSTILLING: SUBSISTENCE

Festspillene i Nord-Norge ønsker å fokusere på det nordlige mennesket i årets Festspillutstilling, og har valgt direktør for Nord-Norges Kunstmuseum, Jérémie McGowan, og direktør for Anchorage Museum, Julie Decker, til å kuratere årets utstilling, Subsistence.

AV ØYVIND KRABBERØD

Foto: Marie Røstord

Subsistence (livsopphold) tematiserer det menneskelige i arktiske samfunn gjennom en samling diskusjoner og visuelle fortellinger. Arktiske samfunn er moderne steder og kulturelle rom som er i sentrum for global oppmerksomhet. Prosjektet undersøker i hvilken grad disse arktiske samfunnene risikerer å bli en forbruksvare som ikke er fornybar – og hva konsekvensen av et slikt scenario ville være.

Viktig institusjonelt samarbeid

Samarbeidet med Nordnorsk Kunstmuseum og Anchorage Museum er et

unikt samarbeid som det er knyttet store forventninger til.

– Det er spesielt viktig for oss å få på plass denne internasjonale utstillingen med et sirkumpolart fokus og et godt samarbeid med andre sterke nordlige institusjoner som Nordnorsk Kunstmuseum og Anchorage Museum. Festspillene ønsker i størst mulig grad å initiere slike samarbeidsprosjekter med både regionale og internasjonale kunst- og kulturinstitusjoner, og slik gi plass til de nye tankene og de innovative prosjektene, sier Maria Utsi, direktør for Festspillene i Nord-Norge.

I de kommende månedene vil kuratorene samarbeide med kunstnere, arkitekter og designere for å skape en unik opplevelse av det nordlige menneskets stemme i Galleri Nord-Norge i Harstad.

– For Nordnorsk Kunstmuseum er det viktig å bli invitert til å bidra på denne typen samarbeid. Som institusjon ønsker Nordnorsk Kunstmuseum å ta en tydelig profil innen samtidskunst og bidra til at kunst ikke utelukkende skal presenteres som underholdning, men som en viktig driver og påvirker av utvikling i Arktis. Målet er at vi skal skape et miljø mer enn bare en

utstilling, og at det ikke bare blir en rekke kunstverk som henger på veggen, sier Jérémie McGowan, direktør for Nordnorsk Kunstmuseum.

Aktuelt tema

Interessen for det menneskelige i Arktis er en felles interesse på tvers av det sirkumpolare nord, og utstillingen vil presentere arbeider fra en rekke kunstnere. Ved å bruke «subsistence» som rammeverk, utforsker prosjektet om Arktis står i fare for å bli et forbrukerprodukt og en endelig ressurs, og hvilke betydninger og implikasjoner et slikt slutt punkt kan innebære.

– I nord er naturen og miljøet avgjørende faktorer for livsopphold, men vi ønsker ikke å romantisere menneskets overlevelse. Fokus for utstillingen vil være å få frem det nordlige menneskets perspektiv og stemme. Arktis er populært og aktuelt for store politiske beslutninger, og det blir derfor ekstra viktig å få inn mennesket i betraktningen. Det er avgjørende at vi lærer å fortelle vår egen historie og tar eierskap til den, utdypet Julie Decker, direktør ved Anchorage Museum.

– Dette prosjektet reflekterer kjerneverdiene til Festspillene, å sette mennesket i fokus og spille mer enn naturressurser og miljørelaterte spørsmål. Det er interessant å se at vi deler denne visjonen på tvers av Arktis, fortsetter Utsi.

Subsistence skal resultere i en utstilling av samtidskunst fra det sirkumpolare nord som vil åpne under Festspillene i Nord-Norge, og vil også være den offisielle festspillutstillingen i 2017.

FESTSPILLENE I NORD-NORGE

er et årlig kulturarrangement og festival i Harstad i Troms som blir arrangert av en stiftelse med samme navn. Festspillene varer vel ei uke rundt sankthans. Direktør er Maria Utsi (fra august 2015). Festspillene 2017 arrangeres fra 24. juni til 1. juli. Festspillene ble første gang arrangert i 1965.

KILDE: WIKIPEDIA

HVORDAN SI ADJØ?

Etter nesten tre tiår i folkehøgskolen synes jeg fremdeles det er vemodig når elevene reiser. Det er like mange avskjedsremonier som det finnes folkehøgskoler. Men har dere det som vi hadde det, er det ikke alltid like lett å få sagt ordentlig farvel til alle man gjerne vil si farvel til. Se og bli sett.

Her er en metode som sikrer at alle blir sett og får en skikkelig avskjedsklem fra personale. Det er tre grunner til at vi avslutter som vi gjør. Vi erfarte at det alltid var noen elever som glapp siste dagen, og vi fikk ikke sagt ordentlig adjø til alle. For det andre har elevene blitt viktigere og viktigere for hverandre. Resultatet var at det ble mindre og mindre viktig å si adjø til personalet, og vi forsvant i alle avskjedene elevene mellom. For det tredje ble avreisedagen unødvendig lang fordi vi prøvde å få med oss alle avreiser helt til det siste.

Formalisert avskjedsklem

Nå har vi formalisert avskjedsklemmen. Etter den interne avslutningsmiddagen dagen før avreisen, stiller personalet seg opp på rekke og alle elevene defilerer forbi og tar avskjed med alle. På den måten ser vi hverandre i øynene og gir hverandre en god klem. Det er også mulig å si noen hyggelige ord til elevene. Fordi hele personalet er med, vil alle elever møte noen i personalet som kjenner dem bedre enn andre og som kan si noe spesielt til den enkelte. Om det tar lang tid? Det tar akkurat så lang tid som dere vil at det skal gjøre. Hvis dere åpner for personlige utvekslinger, kan det ta hele kvelden. Er dere disiplinerte og enige om at ikke er tid for lange personlige avskjeder, tar våre 117 elever i underkant av 45 minutter. I de 45 minutter vises bilder fra første skoledag i sløyfe på storskjerm. Det er befriende humørfylt i alle tårene.

Vel investerte minutter

Vi synes det er vel investerte minutter. Alle blir sett og vi kan være litt mer fokusert på foreldre og foresatte som kommer til skolen for å hente elevene. I tillegg kan vi trekke oss tilbake med den aller beste samvittighet etter hvert vel vitende om at vi har sett alle og takket alle for et flott skoleår.

BENEDICTE HAMBRO

FAGNETTVERK I FILM OG FOTO ER ETABLERT:

«GJESS WE CAN!»

Når gjess flyr i formasjon, flyr de 71 prosent lengre enn om hver fugl flyr aleine. Dette bildet er lett å overføre på kunnskaps- og profesjonsutvikling i folkehøgskolen: Vi lærer mere gjennom gjensidig forpliktende læringsnettverk – enn om vi «står aleine» i klasserommet.

Foto: Chamilla Stenmann ...på bildet

Den 25. april møttes ti deltakere fra seks skoler på Fana folkehøgskule. Det er en god start for et nytt nasjonalt læringsnettverk. Målet er å dele, skape og utvikle ny kunnskap. Kunnskap er umulig uten dialog og samhandling. Nettverket skal være en viktig arena i profesjonsutvikling av lærerrollen.

På første samling hadde undertegnede et åpningsinnlegg om nettverk og hvordan disse blir lærende. På tampen av dagen hadde Ellen Lande Gossner fra HiOA innlegget «Fotografi: Handverk, kommunikasjon – og kunst!». Det vi brukte hoveddelen av tiden på dialog og erfaringsutveksling.

Det finnes gode oppskrifter på hvordan man driver og utvikler lærende nettverk. Ett poeng er å ikke sette av for mye tid til eksterne forelesere. Det er både kjekt og viktig med noe eksternt faglig påfyll og utfordringer. Men – når engasjerte fagfolk møtes, så bobler det over med erfaringsutveksling, deling av tanker, ideer, frustrasjoner og muligheter. Det er verdifullt å få innsikt i hvordan andre faglærere bygger opp årsplanen sin, hvilke tiltak, metoder, verktøy og grep man bruker for å gi elevene våre en best mulig undervisning. Det er bare kunnskap og kjærlighet som blir større ved å dele. Som Ivar Åsen

sa det: Eit ljøs brenn like godt om ein tenner eit anna med det.

Vi planlegger to samlinger i året, i september og i januar. Neste samling blir på Rønningen folkehøgskule i september. Lærere i film og foto har en egen side på Facebook; «Folkehøgskole-fotografene», der Geir Ertzgaard er administrator. Følg med her for informasjon om neste samling.

CLAUS RØYNESDAL
REKTOR VOSS FOLKEHØGSKULE

HVORDAN REKRUTTERE ELEVER PÅ SOSIALE MEDIER?

AV TRUDE SANDVIK

Legg ut innhold i kanalene deres

Er dere aktive i sosiale medier øker dere sjansen for å bli oppdaget av potensielle elever. Det hender det går måneder mellom hver gang enkelte skoler poster noe på sosiale medier. Dette er ikke tiden for å være fraværende. Nå er det viktig å være på!

Mangler dere innhold? Ta en titt på bloggen vår, der finner dere mange generelle bloggsaker dere kan legge ut på Facebook.

Mangler dere bilder til Instagram? Sjekk ut skolens emneknagg og repost gode bilder og videoer som elevene har lagt ut.

Manger dere bilder på emneknaggen? Sett i gang en konkurranse hvor elever som blir repostet av dere og/eller oss, får en oppmerksomhet på morgensamlingen.

Husk at sosiale medier er en super måte å bli oppdaget på. Ikke forvent at målgruppen finner nettsiden til skolen selv. Bruk sosiale medier til å lede leserne inn på nettsiden. Del

lenker! Har dere gode nettsider med mye nyttig informasjon er det gull å dele på Facebook.

Vær tilgjengelig

Sett opp en vaktliste for sosiale medier, slik at det alltid er noen som følger med på om det kommer inn henvendelser til skolen. Det kan være uheldig om spørsmål og kommentarer blir liggende lenge uten respons.

Lik alle kommentarer som kommer inn, og svar om mulig. Det gjør at følgerne føler seg sett, og kan bidra til at dere får mer engasjement på innholdet deres.

Del nyttig informasjon for målgruppen

Legg ut innlegg som gir følgerne verdi. Finn ut hva målgruppen lurer på, og post innhold som kan svare på det. Her er noen eksempler med forslag:

MÅLGRUPPEN LURER PÅ:

Hvordan er det å bo på internat?

Hvor mye koster det å gå på folkehøgskole?

Hvorfor skal jeg velge folkehøgskole?

FORSLAG TIL INNHOLD:

Facebook: Del lenke til informasjon om internat på nettsidene deres, eller del blogginnlegg: <http://blogg.folkehogskole.no/2017/01/10/slik-er-det-a-bo-pa-dobbelstrom/>

Instagram: Bilder av internatene, kort videosnutt med kommentar fra nåværende elev om hvordan det er å bo på internat, kort videosnutt hvor en elev viser oss rundt på rommet sitt

Facebook: Del lenke til prisoversikt på nettsidene deres, del blogginnlegg om lommepenger på folkehøgskole <http://blogg.folkehogskole.no/2016/04/14/lommepenger-pa-folkehogskole/>

Instagram: Kort videosnutt av elev som kommer med gode argumenter for å velge folkehøgskole

Facebook: Dele blogginnlegg om at det kan være lurt å velge folkehøgskole <http://blogg.folkehogskole.no/2017/03/10/er-du-usikker-pa-hva-du-skal-gjore-til-hosten/>

DYRK
FELLESSKAP
DET ER SÅ GØ
RETT OG SLE
MORSOMT

Jon jobber på frilynt folkehøgskole. Han driver med yoga, og er ekspert på Sør-Korea. Han vet mer om Kim il Sung, Hyundai og Samsung alene enn den norske tekno-pressen til sammen. Han har bodd i landet i to perioder på til sammen tre år, og er den mest sør-koreanske bleikhuden jeg noen gang har møtt. Jon jobber på en folkehøgskole, langt fra min skoles ideologiske basis, siden min skole gjerne kunne sendt misjonærer til Korea for å frelse de folka Jon har bodd sammen med i tre år og selv blitt frelst av.

Tom er spennet gæren. Han er ganske lik meg, men med enda større pondus og har faktisk hatt en karriere innen media, musikk og markedsføring, men kom hjem da han kom til folkehøgskolen sin.

– Jeg kom hjem, sa han, og var villig til å halvere lønna for å jobbe på et arbeidssted som bare var så morsomt. Tom på en kristen folkehøgskole, gir ut plater og har eget band – eller hadde – og er så gammel at han har deltatt på LørDan, for lenge siden i 1991 da Strømsgodset var i cupfinalen, Ola By Riise mente at det var alle andre enn hans egen feil at Godset banka RBK og nekta å gå opp på kongetribunen og motta sølvmedaljen for som var maks av hva han fortjente etter den dagen.

Synnøve – saligheten selv, går rundt og lusker med et lurt smil, i sine raggsokker i klasserom og på konferanser. Hun smiler lurt og er en folkehøgskolebauta selv om hun mislikte sterkt det året hun selv gikk på folkehøgskole, men som av helt tilfeldige grunner – det var ikke annet å få – endte opp som kvinnelig inspektør på den folkehøgskolen i landet med mest gutter. Alltid i ferd med å analysere en situasjon og hive seg inn i en debatt med bitende klare bemerkninger som bare ikke kan imøtegås, være seg om mannsjåvinisme i lederstillinger, nye og gamle pedagogiske trender, dårlige hjemmesider eller (fyll ut selv...) – tøff som rakkern og snill som bare en lånetrønder kan være.

Tre stykker. Det kunne vært tre hundre. Folkehøgskolefolk som jeg aldri hadde visst om hadde det ikke vært for at jeg våget å bevege meg utenfor de trygge murene i min egen sol-borg. Jeg har blitt innmari begeistra for alle tre – og alle de andre jeg treffer rundt omkring der slike folk treffes.

Det er litt rart at vi i et skoleslag som hegner om fellesskapstanken, om solidaritet og samhold, sitter på våre forskjellige grener og gynger i utakt med vinden. Lærerne sitter på hver sin linje og hegner om sitt, og vil helst ha det trygt og godt på den grena i det treet som bare de hersker over. Av konkurransehensyn eller manglende delingsevne – eller kanskje det er for få timer i døgnet – sitter vi der og gynger for oss selv og er litt usikre på om den grena vi gynger på tåler en storm eller om den knekker ved neste trend som gir et nytt vindkast. Mens vi sitter der og gynger, fins det noen fantastiske folk som milde Jon, og tøffe Tom, og seriøse Synnøve som lusker rundt i buskene og smiler lurt til alle – og som har så mye å gi hverandre, at hadde vi skulle samlet alt vi har å dele i en bok, så hadde det blitt bøker av et slikt omfang at selv Knausgård måtte ha bøyd seg i sin dikterstue og innrømmet at jo, disse historiene er bedre – og fortjener flere bind enn hans kamp.

Vi jobber i et fantastisk morsomt skoleslag med mer mening enn du kan bygge inn i en Pedagogisk satsingsplan fra Torbjørn Røed Isaksen.

Det er så energisk, mangfoldig og fargesprakende her at vi tror det ikke før vi får se det. Dessverre er det vanskelig å se det, fordi vi sitter på denne greina vår i hvert vårt tre og synes at ingen grein er som min og intet tre er som vårt.

Jeg er bare så innmari glad for at jeg får jobbe med akkurat det jeg gjør akkurat der jeg er med de muligheter det gir og de menneskene jeg møter der. Det er ikke bare skolene som går godt, markedsføringen som treffer – vi i dette fellesskapet av folk som knapt vet om hverandre er også durabelig dyktige. Kanskje ikke best i sitt fag, men best i allsidighet og menneskelighet – kanskje.

Jeg håper vi kan bli mer synlige for hverandre. Kanskje vi skulle spurt Alf van der Hagen om han kunne skrevet en bok om oss? Lange og dype intervjuer med folkehøgskolemennesker, om våre branner og visjoner, sære historier, merkelige trekk og uheldige mageplask. Det hadde vært så fint, for jeg har så lyst til å få fram for et fantastisk fint fellesskap av flotte mennesker vi er som, ja, som fortjener å dyrkes.

TAR FOLKEHØGSKULEN PÅ EVJE TIL STORTINGET

Dette er ei sak med både ei økonomisk og ei etisk side.

– Det handlar om nokre av våre mest sårbare ungdommar, folk som slit med overvekt, seier stortingsrepresentant Freddy de Ruiter, Ap om det planlagde folkehøgskuletilbodet ved Evjeklinikken. I neste veke tar han saka opp i spørjetimen i Stortinget. Der spør han kunnskapsministeren korleis han kan gjere sitt til at dette viktige tilbodet på Evjemoen kan kome i gang så fort som råd er.

– Det dreiar seg om ei løyving på 10 mill. kroner i året, eller ca. 100.000 kroner pr. elevplass. Det bør ein kunne bidra med for å hjelpe folk som ein veit har det vanskeleg, seier Freddy de Ruiter. Han viser til at dette er ungdom som ofte fell utanom dei fleste ordningar og tilbod i samfunnet. Han meiner leiinga ved Evjeklinikken har laga eit konsept som vil vere eit førsteklasses tilbod til denne gruppa. Dei er klare til å sette i gang så fort som råd er om dei berre får klarsignal frå departementet.

– Alternativet til å gje dei dette tilbodet er sannsynlegvis langt større kostnader på trygdebudsjett og i behandlingssystem seinare i liv – et, seier Freddy de Ruiter som ventar at statsråden har eit svar som gjer at saka kan kome eit steg vidare.

SETESDØLEN

BIRGITTE OLIVE HAR EIN KVARDAG FULL AV SKAM

Oline Birgitte Nave (20) har landa draumejobben som lærling innan TV-faget. Fram til sommaren skal ho jobbe tett på NRK sin mest populære produksjon for tida; SKAM.

– Det var endå verre her i går, seier Oline Birgitte medan ho går hinderløype mellom all slags rekvisita som har blitt brukt under produksjonen av SKAM den siste tida.

Oline er produksjonsassistent, og har ansvar for å skaffe statistar og for å hente inn dei rekvisittane som trengst. Sesong fire av NRK-dramaet er nyleg i gong, og alle som er involverte er i heilspenn medan ein stadig aukande fanskare gler seg over å sjå igjen nokre av seriens profilar Eva, Noora, Isak og Sana.

20-åringen frå Bryggja har studert tvproduksjon ved Danvik Folkehøgskule i Drammen det siste året, og dette skuleåret er ho ute i praksis i NRK.

FJORDENES TIDENDE

REKORDSØKNAD

Trønder-Avisa meldte denne uka om rekordsøknad til landets folkehøgskoler. Det er gledelig nytt, for hvis det er noe dagens ungdom kan trenge, så er det et år på folkehøgskole.

Et opphold på folkehøgskole blir ofte misvisende omtalt som et «friår», men folkehøgskole er så mye mer. Med tanke på det presset som er med karakterer, fraværeregler og generelle krav til et «vellykket» liv på alle måter, kan det være sunt med et år på folkehøgskole. Her ligger fokuset på å bygge sosial kompetanse, holde på med noe man virkelig er interessert i, samt å få nye impulser fra medelever og turer i inn- og utland. Med å ta en liten pustepause på folkehøgskole, kan flere unge finne ut hva de vil og hvem de er, og slik være bedre rustet til å ta riktige utdanningsvalg og møte voksenlivet.

STEINKJER-AVISA

JAPAN PÅ LOFTHUS

Cosplay. På folkehøgskulen på Lofthus sleit dei lenge med å få nok søkarar til sylinja. Heilt til dei skifta fokus til cosplay – og Japan.

PRATEN GÅR kontinuerleg med lyden av symaskiner tikkande i bakgrunnen. Åtte-ti jenter sit rundt eit langbord. Ein gut sit ved symaskina. Kaffikoppar, trådar, brystplater laga av EVA-skum og disneyprinsessekorsett under produksjon dekkjer bordflata. Samtidig er den neste Kinsarvik-bilturen under planlegging, og minna frå klasseturen til Tokyo er friskt i minne.

– Japanturen var ein stor grunn til at eg valde denne linja, innrømmer Elise Otterlei.

Ho er ein av 14 elevar ved «cosplay og Japan»-linja på Hardanger folkehøgskule. Linja starta opp i 2015, og lærar på linja, Mari Lid, fortel at søkartala er overveldande.

HARDANGER FOLKEBLAD

Japan på Lofthus

REFORMASJONEN I NORGE

Men nett dette at Noreg hadde vorte så veik, gjorde danskekongen i stand til å gjennomføra reformasjonen og kuppet mot Noreg i 1536–1537, eit kupp som var særst upopulært i Noreg. I motsetnad til både Sverige og Danmark fanst ingen grupperingar eller agitatorar for ein luthersk reformasjon i Noreg. Nordmenn var katolikkar tvers gjennom, og den katolske kyrkja, som åtte 40 prosent av alt land, var relativt populær sidan ho tilbaud både eldreomsorg, skular og ein stad å sende falne kvinner. Alt dette forsvann over natta i 1537. Kongen tok alt landet og inntektene som kom frå jorda, og fjerna alle velferdstilboda. Så byrja indoktrineringa.

JON HUSTAD I DAG OG TID

KALENDER 2017

12.–16. juni 2017

Seniortreffet 2017

Sunnmøre i norsk skole,
Sunnmøres natur,
Sunnmøre i verden,
Møre folkehøgskule, Ørsta

7.–11. august 2017

FOLKEHØGSKOLEUKA 2017,

Skiringssal folkehøgskole:
Kurs for nye lærere i folkehøgskolen (7.–10. aug.)
Kurs for nye i praktisk personale i folkehøgskolen (7.–8. aug.)
Kurs for nye skoleledere i folkehøgskolen (7.–8. aug.)
Introduksjonskurs i Playback teater (7.–8. aug.)
Kurs for lærere i friluftsliv (7.–8. aug.)
Kurs for lærere i e-sport og spillutvikling (7.–8. aug.)
Kurs i psykisk helse og livsmestring (9.–10. aug.)
Idéverksted for skoleledere (9.–10. aug.)
Kurs i dannelsesdialog og filosofisk praksis (9.–10. aug.)
Seniorkurs for folkehøgskoleansatte 55+ (9.–11. aug. på Nestor)
Informasjonskonferansen 2017,
Lillestrøm
Kurs for nye tillitsvalgte
Tillitsvalgtkonferansen 2017,
Sanner Hotell, Gran, Hadeland
Lederforum 2017 inkl. årsmøte i IF,
Gardermoen

13.–15. september 2017

18.–19. september 2017

19.–21. september 2017

30.okt.–1. nov. 2017

Følg med på «Kalender» på www.folkehøgskoleforbundet.no for oppdateringer/mer informasjon, påmelding og nye arrangement.

#FHSliv

Et hinsides bra år er forbi. Heldigvis forsvinner ikke disse jentene like fort.

Repost @vilderoe

#nordfjordfhs #vinjarvannjar

#eternalfriends #friendsthatarefamily

#blackandwhite #photooftheday

Legger skiene på hylla etter en mildt sagt vill sesong med 51 solide dager på ski

Repost @einarlge

@stiangus

#nordfjordfhs #vinjarvannjar #fhsliv

#fhssavn

Ina og Danska har pyntet seg

Riktig god 17 mai til både dyr og mennesker i vårt langstrakte, vakre land!

Repost @panilani via @fjordaneffhs

#fjordaneffhs #hesterbest

#17mai #bunad #fjording

#nationalcostume #nationalday

#norwegianindependenceday

#nrk17mai

DORTE BIRCH

PAUL OTTO BRUNSTAD:

VI LÆRER DØMMEKRAFT PÅ SLOYDEN

Nansenskolen på Lillehammer, med rektor Unn Irene Aasdalen i spissen, arrangerte skolekonferanse i samarbeid med Utdanningsforbundet 10. til 11. mai. Det var et kobbelt av gode forelesere som skulle svare på konferansens overskrift: Mellom tillit og kontroll. Generasjon prestasjon – Hvor blir det av barndommen? Det var 40 deltakere som fulgte konferansen.

TEKST OG FOTO: ØYVIND KRABBERØD

Professor og forfatter Paul Otto Brunstad serverte et glitrende foredrag med tittelen: *Egon Olsen-syndromet – Vi har en plan, men hva skjer når den ikke dekker vårt område?*

– Vi må ha mer rot, planene skjuler ofte virkeligheten. Det er i møte med det komplekse vi lærer å stå i det vi ikke kunne se på forhånd. Da må vi være kontinuerlig nyskapende, postulerte foredragsholderen.

Her var det tett med alvorlige high-lights. Brunstad var redd at vi i dagens samfunn ser alt gjennom «windows» – og at det blir et kaldt og rått sted å være. Han argumenterte for en folkereising for den sunne fornuft. – Å gjøre alt etter planverket er bare halve arbeidet, vi må utvikle evnen til å se det partikulære i alt vi gjør, sa professoren.

Per Otto Brunstad var på ingen måte talerør for dagens Pisa-styrte skolepolitikk. Han krevde at de praktisk estetiske fagene måtte tungt inn i norsk skole – sløyd, husstell... – Vi lærer dømmekraft på sløyden, det taktile lærer oss hva som er et godt virke. Vi lærer virkelig noe gjennom håndverksfagene, sa den engasjerte foredragsholderen. Og med et glimt i øyet ville han jammen ha inn fyllepennen igjen i klasserommet.

Med flere år i sjøforsvaret bak seg, og erfaring fra seilskute viste Brunstad til behovet for ballast i et slikt fartøy. – Uten ballast er vi ferdige. Vi må se de tunge tingene der ute og ta de med inn i undervisningsrommet – for igjen å ta det med ut i verden. Vi trenger en betydelig omlegging av dagens pedagogikk og

didaktikk for ikke å sende barna ut i en båt uten ballast.

– Markedsliberalismen har ikke behov for danning, men for forbrukere. Den virkelige lærdommen har dessverre ofte et minustegn foran seg, en erfaring av å mislykkes. Men det å mislykkes er begynnelsen på et liv, avsluttet idéhistorikeren overfor en svært oppmerksom forsamling på Nansenskolen.

Unn Irene Aasdalen holdt første dag en appell – en flammetale med overskrift – Barn av konkurransestaten. Den kan leses på www.friylntfolkehogskole.no

«Markedsliberalismen har ikke behov for danning, men for forbrukere»

VERDENSROMMET ER FULLT AV SØPPEL

Satellitter er vi blitt helt avhengige av. De hjelper oss med kommunikasjon, navigering, meteorologi, jordobservasjoner, solobservasjoner, og observering av verdensrommet utenfor. Rundt 4300 av de opprinnelige 7500 satellittene er fortsatt i rommet, hvor 1200 av dem fortsatt fungerer. Men på grunn av 300 oppløsninger, kollisjoner og eksplosjoner, er det anslått å være over 170 millioner biter med søppel der oppe. I tillegg til hele og oppstykkede satellitter, finner vi rester av bæreraketter og drivstoff.

Mesteparten av de 170 millioner søppelbitene er mindre enn én cm store. Dette høres jo ikke farlig ut, men de utgjør en reell trussel på grunn av hastigheten de beveger seg i, som kan være opptil 56 000 km/t. En søppelbit på én cm som beveger seg i en slik hastighet har like mye energi som en eksploderende håndgranat.

DAGBLADET

PAPIRAVISENE TAPER

Papiravisene er fortsatt i fritt fall, og nettaviser og sosiale medier er stadig de mest populære mediene. I 1997 leste 84 prosent av befolkningen en eller flere papiraviser hver dag. I 2016 var andelen 39 prosent, ned fra 42 prosent i 2015, viser tallene fra Norsk Mediebarometer fra Statistisk sentralbyrå. Lesingen av nettaviser steg med 5 prosent i fjor, fra 51 til 56 prosent. Hvis nettaviser regnes som aviser er befolkningsandelen som leser aviser ganske stabil.

NTB

DRILLO

«Jeg må innrømme at jeg godtet meg da Norge tapte 3-0 for Slovenia rett etter at jeg fikk sparken. Jeg har aldri – aldri! – fått så mange støttende sms-er som da. Det drøsset inn.»

«Jeg har aldri vært godt likt. Presidentene Eldar Hansen og Rolf Nyhus likte meg heller ikke. Jeg har alltid vært dårlig med folk, og det slår ikke an at du i tillegg er kommunist og ateist.»

«Der jeg vokste opp var det umulig ikke å spille fotball. Det var arbeiderklassens spill. Det var for kommunister og arbeidsfolk.»

«Noen mente at du manglet empati?»

«Det er antakelig noe i det. Det finnes fagorienterte trenere og menneskeorienterte trenere, og jeg var fagorientert. Men jeg er blitt bedre, i siste perioden på landslaget var jeg en bedre leder totalt sett.

DRILLO I DAGBLADET

LIVBERGING LØNER SEG IKKJE

Alexander Fleming, som oppdaga penicillin, åtvare mot antibiotikaresistens alt i 1945. Men fordi løsningen er å bruke mindre antibiotika, er det ikke lønsamt for legemiddelfirmaa å utvikle nye typer. I tillegg produserer industrien medisin først og fremst til kjøpesterke pasienter.

Til dømes er 95 prosent av dei som dør av tuberkulose i dag, innbyggjarar i låginntektsland. Sjukdommar som drep fattige menneske, har lågare marknadsværdi for legemiddelinndustrien, og det blir såleis ikkje investert nok i forskning på slik behandling.

DAG OG TID

PISA-SCORE HAR LITEN BETYDNING

Til tross for alle mulige og umulige krumspring, står PISA-resultatene i Norge og USA på stedet hvil, og der har de stått lenge. Det er likevel liten tvil om at skole og utdanning er avgjørende for produktiviteten i samfunnet, og denne produktiviteten varierer fra land til land. Min konklusjon er at lett kvantifiserbare størrelser som for eksempel PISA-score, har liten eller ingen betydning. Hvis det er riktig, må det bety at nesten all forklaringskraft ligger i andre forhold, for eksempel tillit, selvbestemmelse, originalitet og evne til samarbeid.

Min tese er dermed at vanskelig kvantifiserbare forhold knyttet til etikk og moral har helt avgjørende betydning for produktiviteten i samfunnet. Hvis det er riktig, er det godt nytt for mine utmerkede kolleger i The Choice Lab, men tilsvarende dårlig nytt for det store flertallet av skolepolitikere og forskere som kun ser ut til å legge vekt på de rent bedriftsøkonomiske aspektene ved skolen.

JAN UBØE, PROFESSOR I MATEMATIKK, NHH, I AFTENPOSTEN

SKOLENS HISTORIE

I 1739 innførte kong Christian 6. av Danmark-Norge offentlig skolevesen i Norge.

I en ny bok, «Den norske skolen», beskriver forfatter Harald Thuen hvordan skolen siden den gang har gjennomgått ulike faser: en skole for kirka (1739–1842), en skole for det norske (1842–1884), en skole for demokrati (1884–1940), en skole for likeverd (1945–1982) og en skole for prestasjon (1982–).

«Den norske skolen – Utannings-systemets historie» utkom nylig på Abstrakt forlag.

KLASSEKAMPEN

FORFATTER KYRRE ANDREASSEN FÅR STATSSTIPEND FOR TRE ÅR

– Dette er en fin mulighet til å skrive litt mer, sier Andreassen.

Han skal fortsette som lærer på Buskerud folkehøgskole på Darbu, men i litt mindre stilling.

Andreassen vil ikke si så mye om hva slags prosjekt han har fått penger til.

– Jeg har noe jeg jobber med. Jeg må bare få roen, sier forfatteren, som nå bor i Drammen.

Han synes tildelingen fra Kulturrådet er en fin anerkjennelse å få.

I fjor kom han ut med romanen «For øvrig mener jeg at Kartago bør ødelegges». Den fikk gode omtaler og ble nominert til Brageprisen. Romanen handler om Krister Larsen, som prøver å få grep om tilværelsen. Han måtte slutte i jobben som elektriker etter ryggproblemer.

LAAGENDALSPOSTEN

REKTOR PÅ BUSKERUD

Mariann Aaland (36) er tilsatt i fast stilling som rektor på folkehøgskolen på Darbu fra 1. juni. Hun kom til Buskerud i 2014 som lærer på forfatterlinja, og var senere

inspektørvikar. Mariann har det siste året vært konstituert i rektorstillingen. Hun tar over etter Grete Srømsøyen som går av med pensjon.

Mariann Aaland har journalistisk bakgrunn som redaksjonssjef og redaktør i ulike magasiner. Mariann er oppvokst på Gvarv i Telemark og er nå bosatt i Oslo. Aaland har studert ved Forfatterstudiet i Bø og i Tromsø. Hun debuterte med romanen *Det var stille, det snødde* på Gyldendal i 2014.

ØK

SLUTTER PÅ NORDISKA FOLKEHØGSKOLAN

Hans-Åke Höber (59) slutter som rektor ved den Nordiska folkehøgskolan i Kungälv 1. september. Nå, etter nesten seks år i lederstolen, går veien nå videre til jobb som bildningskonsulent på Västra Götalands bildningsförbund, et regionalt samarbeidsorgan for alle folkehøgskoler (22 stk) og studieforbund (10 stk) i Västra Götaland. Dette arbeidet vil innebære å støtte de frie rörelse-folkehøgskolene i regionen.

Styret for Nordiska vil nå søke etter Höbers etterfølger i rektorstillingen ved den store institusjonen som har 45 årsverk og nesten 40 millioner i omsetning.

ØK

ØKONOM TIL SOLBAKKEN

Rune Sødal slutter som rektor på Solbakken folkehøgskole på Skarnes etter syv år i rektorstolen.

Nå er Harald Thompsen Rosestrøm (30) tilsatt som ny rektor fra 1. august. Han er siviløkonom fra BI og skuespiller fra Moscow art Theaterschool. Han har vært gjestelærer på Solbakken og kjenner skolen godt.

ØK

VENDER TILBAKE TIL HALLINGDAL

Gisle Skoglund (46) er tilsatt som ny rektor på Hallingdal folkehøgskule, og starter opp 1. august. Skoglund vender tilbake til stillingen han hadde skoleåret 2014/15 ved skolen på Skaga i Gol. De siste to årene har han vært koordinator for studentene ved Politihøgskolen i Oslo.

Gisle Skoglund kom i siste runde fra stilling som lensmann i Hasvik i Vest-Finnmark. Han har mastergrad fra Høgskolen i Hedemark. Det var åtte søkere til rektorstillingen.

ØK

FORTSETTER SOM REKTOR PÅ FJORDANE

Silvia Førde (49) har vært konstituert rektor

ved Fjordane folkehøgskule på Nordfjoreid i ett år. Nå er hun tilsatt fast i stillingen. Hun kom til skolen i 1992, og ble tilsatt som linjelærer på hestelinje i 1994. Fra 2000 var hun inspektør. Silvia kommer fra Rotterdam i Nederland. Hun kom til Norge i 1989, er bioingeniør og tok PPU i 1998. Førde har også rideinstruktørutdanning fra Nederland.

Rektoren forteller at hun stortrives i jobben på folkehøgskolen. På fritida går det mye i hest, hun har vært aktiv konkurranserytter og driver sammen med mannen sin oppdrett av varmblodshester, på en gård utenfor Nordfjordeid.

Hun forteller stolt at de har fått kåret to hingstar fra egen avl og fikk i 2010 en av sine unghestar til VM for unge hestar, Tyskland. Det siste året har hun måtte legge ridningen litt på hylla fordi rektorjobben har tatt mer over av fritiden, forteller Førde.

Nå ser hun fram til å være med på å lage Fjordane folkehøgskule til en spennende, trygg og inkluderende skole for både elever og personalet.

FORTSETTER PÅ FOLLO

Jan Martin Medhag (45) fortsetter som

rektor på Follo folkehøgskole. Det var 25 søkere til stillingen. Etter tre år som konstituert rektor tilsettes han nå fast på den fylkeskommunale folkehøgskolen i Akershus, Det er en åremålsstilling på seks år med mulighet for seks nye år.

Medhaug kom til Follo i 2009 som assisterende rektor, og tok over som konstituert rektor i 2014. Han har også jobbet på skolen med musikk, etikk og fellesfag.

Vestlendingen har utdanning som musikkklærer, i kristendom, webdesign og i utdanningsledelse.

Jan Martin er ellers ivrig musikanter og elbilentusiast.

ØK

FRA FORSVARET TIL PEDER MORSET

Arild Moen (37) er tilsatt som rektor

ved Peder Morset folkehøgskole i Selbu. Han bor i Stjørdal og har bakgrunn fra forsvaret og hæren siden 2000. Han har tjenestegjort på Skjold, i Stavanger, Bodø, Værnes, Ørland og Reitan, og hadde i 2016 et tjenesteopphold i Mali.

Moen har utdanning også fra HIIST og HINT i ledelse og økonomi.

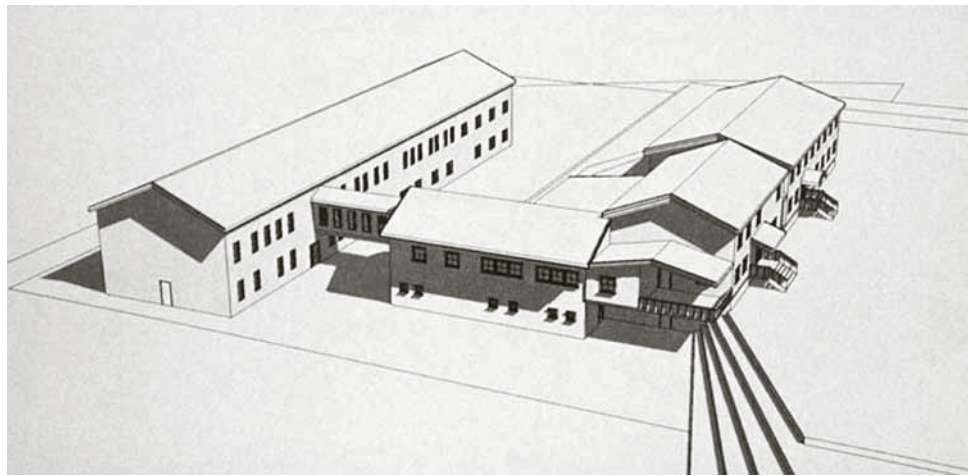
På fritida går det i jakt og fiske, friluftsliv og RBK for den nye rektoren.

ØK

PLANLEGGER FOLKEHØGSKOLE PÅ RØROS

Røros Idrettslag har lagt fram søknaden om godkjenning av rammeplan for Røros Folkehøgskole. Skolen skal ha plass for 120 elever. Bygningsmassen skal utgjøre 2.600 kvadratmeter. I det inngår bygningene som i dag huser Idrettsparken Hotell, og et nybygg i samme størrelse.

Røros Folkehøgskole skal se slik ut:

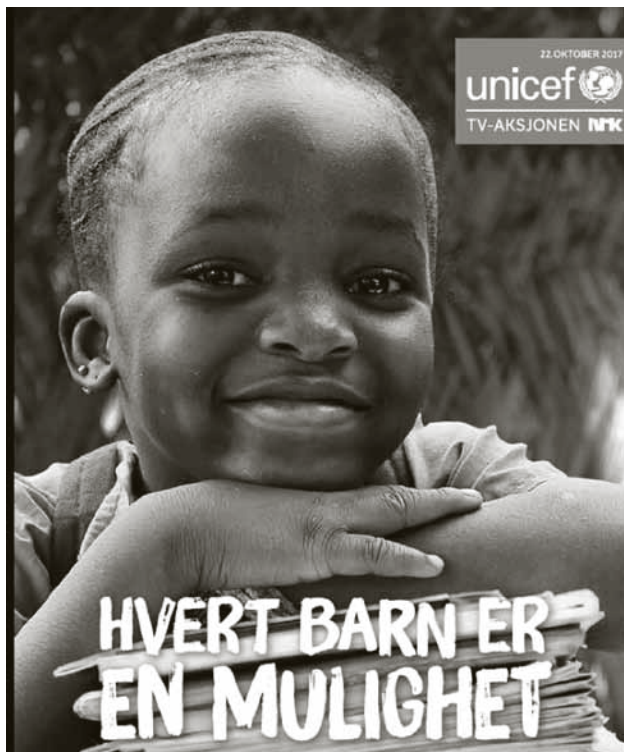

Røros Folkehøgskole skal organiseres som et Aksjeselskap med lokale og regionale eiere. Skolen skal ha elever fra hele verden. Det legges opp til åtte linjer, innen fire hovedområder. Hovedområde Internasjonalt arbeid skal ha linjene Verdensarv og Reiseliv. Hovedområde Folkehelse skal ha Idrett og Matproduksjon og kosthold. Hovedområde Tradisjon/Nyskaping med linjene Bygningsvern/Håndverk/Industri-design og produksjon. Hovedområde Kulturøvelse skal ha Kulturproduksjon samt Musikk, dans, drama. Skolens verdigrunnlag skal være nøysomhet, medansvarlighet og grunnstemning av glede.

Forprosjektgruppa for Røros Folkehøgskole er ledet av Dagfinn Moen, som også var initiativtaker til prosjektet. Søknad om godkjenning av Røros Folkehøgskole er sendt Utdanningsdirektoratet. 23. august 2019 skal det være offisiell åpning av Røros Folkehøgskole.

RØROS NYTT.NO

UNICEF VIL HA FOLKEHØGSKOLENE MED PÅ TV-AKSJONEN

Søndag 22. oktober 2017 samles hele Norge til årets viktigste søndagstur. Mange engasjerer seg i TV-aksjonen, fra privatpersoner og skoler til organisasjoner, foreninger og næringsliv. Folkehøgskolene kan være med å løfte dette arbeidet, ved å rekruttere bøssebærere og ved å vise hvorfor skole er viktig for barn og unge!

TV-aksjonen NRK 2017 går til UNICEFs arbeid for å gi utdanning til barn rammet av krig og konflikt. Når barn i krig og konflikt ikke får utdanning, står et helt lands fremtid på spill. Årets TV-aksjon skal gi skolegang og håp til barn der krigen raser. Ett av fem barn i krigs- og konfliktområder står i dag uten skolegang. UNICEF jobber hardt og målrettet for at barn ikke skal få ødelagt fremtiden på grunn av voksnes kriger og konflikter. TV-aksjonen 2017 skal gi utdanning til barn i Colombia, Mali, Syria, Pakistan og Sør-Sudan. Se mer info om arbeidet i hvert av landene på <http://blimed.no/nyheter/dette-skal-pengene-gaa-til/>.

TV-aksjonens fylkesapparat, med ordførere og frivillige som organiserer

seg i lokale aksjonskomiteer (550 komiteer på landsbasis), sørger for at TV-aksjonen forankres godt lokalt og dermed engasjerer alle aldersgrupper i alle landets kriker og kroker. Her er det mulighet for folkehøgskolene til å være med i lokale komiteer, komme i kontakt med relevante lokale aktører og potensielle bøssebærere, og gjennom ulike aktiviteter gi synlighet både til folkehøgskolene og TV-aksjonen.

TV-aksjonens representanter stiller gjerne opp og holder foredrag på skolene, eller står på stand på konferanser eller andre arrangementer.

Kontaktinformasjon til alle fylkesaksjonslederne finner dere på <http://blimed.no/kontakt/ditt-fylke/>.

Det lages også et eget undervisningsopplegg for at elever på alle trinn i grunnskolen skal få lære om tematikken i årets TV-aksjon, dette er et gratis opplegg som blir tilgjengelig på nett i august.

Alt materiell, fra nettbannere og Facebook-bilder til plakater og logoer, blir tilgjengelig og nedlastbart fortløpende fram mot aksjonsdagen, på <http://blimed.no/materiell/>.

FAKTA OM TV-AKSJONEN:

- TV-aksjonen har blitt arrangert en søndag i oktober hvert år siden 1974. I år går TV-aksjonen av stabelen 22. oktober.
- Årets TV-aksjon går til UNICEFs arbeid for å gi utdanning til barn rammet av krig og konflikt.
- NRK TV-aksjonen er verdens største innsamlingsaksjon. Hvert år besøker 100 000 bøssebærere samtlige av Norges 2,3 millioner husstander.
- Over 7000 frivillige jobber fram mot aksjonsdagen for å mobilisere 100 000 bøssebærere.
- Siden 1974 har det norske folk samlet inn over syv milliarder kroner som har gitt titalls millioner mennesker livsviktig hjelp.

Se www.blimed.no for mer informasjon om TV-aksjonen NRK UNICEF 2017.

Med vennlig hilsen

MAYA BOUTROUE VEDELD,
KOMMUNIKASJONSKOORDINATOR,
TV-AKSJONEN NRK UNICEF

JØRGEN CARLSEN OG HØJSKOLEPEDAGOGIK

« ... Men det er tåbeligt at tro, at man kan tale om en specifik højskolepædagogik, som om det, at man har en time i historie her på højskolen, skulle adskille seg fra, hvad man gjør i gymnasiet. Gu, gør det da ej. Det er selve konglomeratet, der skal i centrum. Det er da ikke den enkelte time.»

Undervisningen er en inngang til livsunderet, siger han med største selvfølgelighet. «Men man skal passe på, man ikke presser det for hårdt. For kan man undervise i matematik på højskole? Ja, selvfølgelig. Men kom ikke og sig, at en tredjegrads ligning er et indblik i livsunderet. Det er det jo ikke.»

«Der foregår noget spesielt på en højskole. Det har at gøre med, at man bliver mere opmærksom på betydningsfuldheden af den verden, man lever i, sådan at man omfatter den med en agtelse, som gør, at man føler sig ansvarlig. Hannah Arendt siger, at målet med undervisningen er at få eleverne til at elske verden så meget, at de vil tage ansvar for den. Det er et godt pejlemærke for højskolen. Det er et spørsmål om at inndrage sig selv og sit eget naturel, sit eget potensiale i det. Hva er betydningsfullt i denne verden, og hvad kan du gjøre ved det?»

JØRGEN CARLSEN
I HØJSKOLEBLADET

FLYPLASSBYGGERI

1. I august åpner Flesland ny terminal 3, til 4,7 milliarder.
2. Stavanger Sola pusses opp for 1 milliard.
3. Helgeland får ny lufthavn til 2,07 milliarder, hvorav 1,77 milliarder er offentlige penger.
4. Bodø får bygge ny by rundt ny flyplass til 12,4 milliarder.

MORGENBLADET

PRIS TIL DAG OG TID

«Stiftinga Fritt Ords Pris 2017 blir tildelt avisa Dag og Tid for å skapa grundig og seriøs journalistikk som tek heile Noreg alvorleg, set sine egne dagsordenar og er et raust rom for sær s ulike røyser.

Dag og Tid er den einaste riksdekkjande nynorskavisa, og den er eit sjeldsynt innslag i det norske medielandskaåpet. Snarare enn å følgja trendane utgjør avisa ein annleis offentlegdom. Den tek ofte opp motstraums tema i journalistikken sin og undersøker andre saker enn andre medium...

FRITT ORD

BIBELSKOLER OG UTLENDINGER

Regjeringen har lagt fram en rekke lovendringer som blant annet berører bibelskolene. Det ligger an til innføring av en kvote for utenlandske elever som er lik for alle bibelskoler, og at denne kvoten settes på samme nivå som ordningen for folkehøgskoler. Der er maksimumsandelen nå ti prosent.

– Vi er uenige i en så lav utenlandskvotet. Dette er et brutalt krav som vil kreve en kraftig omstilling ved noen av bibelskolene, sier Sundby.

– Er ikke bibelskoler blitt mer og mer lik folkehøgskoler?

– Ikke generelt, men noen er til forveksling lik folkehøgskoler. Bibelskolene har mer fokus på faglige prestasjoner og resultater. Vi mener bibelskolene har mer til felles med høyskole- og annen fagskoleutdanning. Myndighetene oppmuntrer til å øke antallet utenlandske studenter, og da blir det underlig at bibelskolene skal inn på lav andel som skal gjelde for alle, svarer Juan Erik Sundby.

VÅRT LAND

MENNESKEHANDEL

I Malawi er menneskehandel en kilde til raske penger. For rundt 1100 kroner kan en velstående bonde i et naboland kjøpe seg en malawisk landarbeider, rapporterer Bistandsaktueltets lokale korrespondent.

Mennesker fra landsbygda i Malawi blir solgt til rike personer i Sør Afrika, Tanzania eller Mosambik. Arbeiderne utnyttes på det groveste, som ekstremt billig arbeidskraft uten rettigheter. De havner ofte ute på åkrene, men også som hushjelper og som sex-arbeidere.

I Malawis grenseområder er både menn, kvinner og barn til salgs. Betalingen arbeiderne selv får er minimal. Mange utnyttes på det groveste, i strid med lovverket, derfor regnes det som slavearbeid.

BISTANDSAKTUELT

FRITT ORDS PRIS 2017

Men det går faktisk temmelig bra med Dag og Tid. I dag vet vi at avisa har drøyt 11.000 abonnenter, og at antallet har økt med 50 prosent siden 2008 i en tid der den generelle tendensen er fallende kurver. Her er bladet motstrøms i dobbelt forstand. Redaksjonen satser på papir, og vi snakker faktisk om en ukasavis i en situasjon der nyheter blir gamle raskere enn vi knytter skolissene.

Kanskje står vi overfor et paradoks, kanskje er det helt logisk. Vår tids uendelige tilfang av retningsløs informasjon kan gi næring til langsom-lesningen, der vi faktisk snur sider av papir og blar oss gjennom produktet før vi bretter det sammen og kaster det til resirkulering.

FRA TALE AV GRETE BROCHMANN,
DAG OG TID

VERNETJENESTEN

Jeg vil i denne artikkelen gi en kort oversikt over reglene for de mest sentrale delene av en virksomhets vernetjeneste. Reglene gjelder alle typer virksomheter, herunder også offentlig sektor.

AV ADVOKAT BJØRN BRÅTHEN

Arbeidsmiljøutvalget

Det sentrale organ i en vernetjeneste er arbeidsmiljøutvalget. Iht. Arbeidsmiljølovens kapittel 7, skal arbeidsmiljøutvalg opprettes i alle virksomheter som sysselsetter minst 50 arbeidstakere. I mindre virksomheter, som har mellom 20 og 50 arbeidstakere, skal arbeidsmiljøutvalg opprettes hvis en part krever det.

Arbeidsmiljøutvalget er et parts-sammensatt organ hvor arbeidsgiver og arbeidstakersiden skal ha like mange representanter. Vervet som leder av utvalget går på omgang mellom partene. Ved stemmelikhet i utvalget er leders stemme utslagsgivende. Dette vil i realiteten si at flertallet i utvalget vil skifte mellom arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden, alt etter hvem som har lederen. Reglene for valg til arbeidsmiljøutvalg følger av egne forskrifter til arbeidsmiljøloven. Jeg kan av plasshensyn ikke gå nærmere inn på disse reglene i denne artikkelen.

Arbeidsmiljøutvalgets oppgaver

Arbeidsmiljøutvalget har en rekke oppgaver, herunder bl.a. behandling av planer i virksomheten som vil kunne få vesentlig betydning for arbeidsmiljøet, behandling av saker vedr. bedriftshelsetjeneste og intern vernetjeneste, samt etablering og vedlikehold av virksomhetens HMS-arbeid. Utvalget kan også, hvis det er nødvendig av hensyn til liv og helse, pålegge arbeidsgiver å gjennomføre konkrete tiltak for å forbedre arbeidsmiljøet i virksomheten.

Verneombudsordningen

En meget vesentlig del av vernetjenesten er verneombudsordningen. Reglene om verneombud er tatt inn i lovens kapittel 6. Det fremgår her at det i utgangspunktet skal velges verneombud i alle virksomheter uansett størrelse. Hvis virksomheten har under 10 ansatte, kan det imidlertid avtales mellom partene at det ikke skal være verneombud i virksomheten. Loven fastsetter av bevisshensyn, at avtalen skal være skriftlig. Hvis ikke annet er avtalt, varer en slik avtale i 2 år. Antall verneombud i en virksomhet skal fastsettes iht. antall ansatte, virksomhetens art og arbeidsforholdene for øvrig.

I virksomheter med flere verneombud skal det velges minst ett hovedverneombud. Disse skal velges blant de allerede valgte verneombudene. Hovedverneombudet har ansvar for å samordne verneombudenes virksomheten.

Funksjon, myndighet og ansvar

Verneombudene har en viktig funksjon i virksomheten. De skal ivareta arbeidstakerenes interesser i saker som angår arbeidsmiljøet og se til at hensynet til arbeidstakerenes sikkerhet, helse og velferd ivaretas iht. Arbeidsmiljølovens regler. Verneombudet er i loven pålagt en ganske omfattende aktivitetsplikt. Bli et verneombud kjent med forhold som fremstår som en fare for ulykker eller som på annen måte kan være helsefarlig for de ansatte, skal verneombudet selv søke å avverge faren. Dersom dette ikke lar seg gjøre, skal verneombudet

umiddelbart varsle arbeidsgiver eller dennes representant på arbeidsstedet. Arbeidsgiver plikter da å svare på henvendelsen.

Gjøres det ikke noe fra arbeidsgiver, skal verneombudet varsle Arbeidstilsynet eller arbeidsmiljøutvalget om dette. Verneombudet kan også velge å stanse arbeidet, dersom det foreligger umiddelbar fare for arbeidstakeres liv og helse og denne faren ikke kan avverges på annen måte. Verneombudet må i disse tilfeller også vurdere hvilket omfang som må til for at stansingen skal ha den nødvendige effekt. Arbeidsgiver eller dennes representant skal i disse tilfeller varsles omgående. Vi ser således at et verneombud har en betydelig myndighet i forhold til å stanse virksomhet som truer arbeidstakeres liv og helse. Det er imidlertid arbeidstilsynet som tar stilling til om arbeidet skal gjenopptas eller fortsatt være stanset. Verneombudets stansingsrett gjelder kun inntil Arbeidstilsynet har tatt stilling til stansings spørsmålet. Avslutningsvis kan nevnes at arbeidsmiljøloven fastslår at verneombudet ikke kan pålegges noe erstatningsansvar i forbindelse med stansing av arbeid.

Med tillatelse hentet fra magasinet Signaler – Akademikerforbundet

Ronnie MAG Larsen er Folkehøgskolens faste spaltist. Han er folkehøgskolelærer, bokhandler, forfatter og musiker. Her gir han oss sitt skråblikk på verden.

BRENNE FOR DET!

Hva vil du bruke året ditt på? Står det med svarte bokstaver på folkehøgskole. no. Fordyp deg i noe du brenner for, eller prøv noe nytt, på verdens frieste skoler. Det å gjøre noe man brenner for er jo selvsagt viktig, men det har slått meg i hele år at ungdommen nå til dags kanskje ikke brenner like mye som tidligere. I alle fall ikke på samme måte som man skulle forvente. Slik jeg opplever det handler det stort sett om å henge med. Ikke falle utenfor. Det er veldig mange som leter etter gnisten og

vi forventer at de skal brenne. Det er selvsagt topp at de er overengasjert, men de er bare 19 år. Brenne du liksom.

Det med frihet er jo også en motivasjonsfaktor, men der fagene er noe annerledes og frigjorte fra vanlig skolegang blir vi lærerne fort innhentet av det å føre fravær, forvente at de legger vekk mobilen og ikke minst at de holder seg innenfor et reglement som stort sett er mye strengere enn hvilken som helst skole. Og er vi som skoleslag flinke nok til å gi dem frihetsfølelsen som kan ruste dem til den virkelige verden? Og så kommer vi til det med å gjøre noe nytt. Der står vi sterkt. For etter 17 år som lærer så har jeg aldri opplevd to like år. Og elevene har nok heller aldri opplevd maken i sitt korte vesle liv.

Jeg har selvsagt kjent på friheten som ansatt, noen ganger prøver jeg noe nytt,

og som regel brenner jeg for det. Men jeg brenner annerledes enn jeg gjorde for bare noen år siden.

Og det er når man merker at flammen blir kaldere at man må ta grep. Og det gjør jeg heldigvis. For neste år skal jeg ta folkehøgskolen på ordet. Det betyr i første omgang at jeg skal prøve noe nytt. Jeg skal bli bokhandler, mens jeg går ned i lærerstilling. Bli min egen herre i kanskje verdens frieste jobb. Og om du lurer på om jeg brenner for det så er svaret ja. Er overengasjert og tenker nesten ikke på andre ting.

Så spørsmålet mitt til deg er enkelt. Brenner du for det du gjør der du er? Hvis ikke: Hvorfor?

God sommer!

RONNIE MAG LARSEN

Gratis visningsturer for skoler

British Airways & REISEbazaar refunderer kostnader for fly og inntil 7 dagers opphold for inspeksjonsreiser ved bestilling av min 20 betalende studenter innen 2 år.

BRITISH
AIRWAYS

Følgende skoler valgte oss som sin reisepartner i 2016-2017:

Hurdals Verk FHS • Nordhordaland FHS
Sogndal FHS • Bømlo FHS • Jeløy FHS •
Karmøy FHS • Hedmarktoppen • Sagavoll FHS
Sunnmøre FHS • Fosen FHS

For mer informasjon kontakt REISEbazaar:

Dronningensgate 23, 0154 Oslo • Tel 22 41 30 30 • felles@reisebazaar.no • www.reisebazaar.no

NYTT IDÉ- OG PRINSIPPROGRAM

Landsmøtet vedtok nytt idé- og prinsippprogram. Etter en innledende sorkrattisk dialog om forståelsen av det helt grunnleggende begrepet 'frihet' i den frilynt folkehøgskole, behandlet landsmøtet styrets forslag til idé- og prinsippprogram for de neste fire årene (2017–2021). Etter innspill og drøftinger i plenum ble idé- og prinsippprogrammet vedtatt med mindre justeringer.

Det nye idé- og prinsippprogrammet finner du på våre nye nettsider www.folkehøgskoleforbundet.no

STYRET FOR 2017–2019

Nye styremedlemmer: Fv. Ingvar Øydvin, Jan Martin Medhaug og Ronnie Mag Larsen

Landsmøtet valgte å bifalle valgmenndas forslag til nytt styre med vara. Forbundsstyret for de neste to årene er: Øyvind Brandt (leder, gjenvalg), Sivelin Kjølstad (gjenvalg), Krisitn Smith (ny, tidligere vara), Jan Martin Medhaug (ny), Ingvar Øydvin (ny), Ronny Mag. Larsen (ny 1. vara), Line Tirslaug (2. vara, gjenvalg) og Ingjerd de Graaff (3. vara, gjenvalg). Etter ny ordning etablert i siste periode, innkalles alle vararepresentanter til hvert styremøte.

KLIMAUTVALG I FOLKEHØGSKOLEN?

Landsmøtet oppfordrer det nye styret til å vurdere mulighetene for om Folkehøgskoleforbundet, alene eller sammen med NKF, oppretter et klimautvalg eller et utvalg som skal arbeide for det grønne skiftet i folkehøgskolen.

JUSTERT DELEGATSMODELL VEDTATT

Delegatsmodellen for stemmerett på landsmøter ble vedtatt i 2013 og første gang tatt i bruk med landsmøtet på Voss i 2015. Imidlertid hadde delegatsmodellen den svakheten at dersom alle lokallag skulle velge å sende alle de representantene de har rett på, ville Folkehøgskoleforbundet få store økonomiske utfordringer. Et lokallag har derfor foreslått å justere delegatsmodellen slik at den får en innebygd økonomisk sikring. Styret hadde derfor utarbeidet forslag til en justert delegatsmodell, som både har innebygd økonomisk sikring, men fortsatt ivaretar demokratiet i forbundet. Styrets forslag ble vedtatt med mer enn 2/3 flertall av landsmøtet.

TILLITSVALGT-KONFERANSEN 2017

Et av hovedtemaene på kommende tillitsvalgtkonferanse blir ytringsfrihet og varsling i norsk arbeidsliv, hvor ambisjonen også er å presentere forslag til mal for varslingsrutiner ved skolene. Som alle virksomheter i Norge, er også folkehøgskolene pålagt å ha slike rutiner. Konferansen vil blant annet også ta opp hvor langt unntaket fra arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid for lærere i folkehøgskolen strekker seg og lokale forhandlinger i forbindelse med årets tariffoppgjør. Tillitsvalgtkonferansen arrangeres i dagene tirsdag 19. til torsdag 21. september, og som vanlig de siste årene på Sanner Hotell på Gran i Hadeland. Nye tillitsvalgte starter dagen før, altså mandag 18. september, samme sted.

Kurs for nye i folkehøgsskolen, og alle oss andre:

MELD DEG PÅ KURS I FOLKEHØGSKOLEUKA!

Vi har samlet en rekke kurs for ansatte og nyansatte i frilynt folkehøgskole i uke 32 – fra mandag 7. til fredag 11. august. Kursene er av ulik lengde og varer fra to til fire dager (se det enkelte kurs). På den måten vil du møte mange andre fra andre folkehøgskoler på ulike kurs, til felles morgensamlinger, enkelte felles foredrag, samt felles måltider og sosialt samvær.

Årets folkehøgskoleuke er lagt til Skiringssal folkehøgskole i Sandefjord. Seniorskurs for folkehøgskoleansatte 55+ arrangeres på Nestor seniorutvikling i Melsomvik.

HER ER DE KURS DU KAN MELDE DEG PÅ:

- Kurs for nye lærere (7.–10. august)
- Kurs for nye i praktisk personale (7.–8. august)
- Kurs for nye skoleledere (7.–8. august)
- Kurs for lærere i e-sport og spillutvikling (7.–8. august)
- Kurs i Playback teater (7.–8. august)
- Kurs for lærere i friluftsliv (7.–8. august)
- Kurs i dannelsesdialog og filosofisk praksis (9.–10. august)
- Kurs i psykisk helse og livsmestring (9.–10. august)
- Idéverksted for skoleledere (9.–10. august)
- Seniorskurs for folkehøgskoleansatte 55+ (9.–11. august)

I tillegg arbeider vi med å få til et kurs for praktisk personale om det å ha kontakt med elevene.

Fullstendig informasjon om hvert kurs er sendt skolene og kan ses på www.folkehøgskoleforbundet.no.

Da sees vi i sommervakre Vestfold, for en kickstart på et nytt skoleår.

KS-OPPGJØRET I HAVN

Det er enighet om tariffoppgjøret i KS om de sentrale lønnstilleggene for 2017, som inkluderer de kommunale- og fylkeskommunale folkehøgskolene. Rammen for lønnsoppgjøret ble 2,4 %. De sentrale tilleggene skal utbetales fra 1. juli. Dette er en måned tidligere enn det som ble avtalt i forhandlingene i fjor vår. Det er i tillegg avsatt 0,9 % til lokale forhandlinger. De lokale lønnstilleggene har virkningsdato 1. august 2017.

De sentrale lønnstilleggene i 2017 varierer mellom stillingsgrupper og ansiennitet og beløpene er de samme som framkommer i lønnstabellene som ble forhandlet fram i fjor vår. Det betyr imidlertid ikke at alle har fått lønnstillegg på 2,4 prosent i år. I totalrammen inngår også såkalt overheng og glidning. Overheng er lønnstillegg gitt i fjor som lønns- teknisk også får virkning i år. Lønns- glidning er blant annet tillegg som følge av ansiennitetsopprykk og kompetanseopprykk, eller tillegg som gis i lokale forhandlinger utover den lokale potten som er avsatt.

En ramme på 2,4 prosent innebærer derfor sentrale lønnstillegg i år på i gjennomsnitt 2 prosent. I tillegg kommer lønnstillegg gjennom potten på 0,9 prosent som er avsatt til lokale forhandlinger.

Årets tariffoppgjør er det vi kaller et mellomoppgjør og det betyr at det kun er lønn det er forhandlet om. Fristen for godkjenning av oppgjøret er 1. juni.

13. juni er satt av til tariff-forhandlinger i Virke, som vil gjelde de private folkehøgskolene.

FORNYING AV NETTSTED

På landsmøtet ble det nye nettstedet til Folkehøgskoleforbundet og Informasjonskontoret for folkehøgskolen lansert. Tiden hadde gått fra det gamle nettsted, både teknisk, innholdsmessig og visuelt. Med nytt nettsted øker brukervennligheten på alle mobile enheter og det blir enklere å oppdatere innholdet, samtidig som det blir en bedre sammenheng mellom bladet Folkehøgskolen, bloggen Frilynt folkehøgskole, nyhetsbrev og sosiale medier. Vårt nye nettsted finner du på www.folkehøgskoleforbundet.no

VELLYKKET KURS OM TILRETTELAGT UNDERVISNING

40 deltakere hadde tatt turen til Sanner Hotell den 19. og 20. april for å delta på en kurssamling for alle de folkehøgskoler som jobber med tilrettelagt opplæring og tilrettelagt folkehøgskole for elever med ekstra behov. Det ble to varierte dager med erfaringsutveksling og dyktige foredragsholdere. Psykolog Trygve Børve ga deltakerne et svært

Psykolog Trygve Børve.
Foto Sindre Vinje

spennende foredrag om nevrobiologisk forståelse av læring – og derav utfordringer og muligheter.

«MELLOM SOLSKINN OG RUSKEVÆR»:

Pilotprosjektet om psykisk helse og livsmestring

Pilotskolene i «Mellom solskinn og ruskevær» om psykisk helse og livsmestring i frilynt folkehøgskole, hadde 8. mai en innledende samling. Her presenterte skolene hvordan de planlegger å jobbe med psykisk helse og livsmestring det kommende skoleåret. Pilotskolene skal møtes fire ganger gjennom neste skoleår. I samlingene er det intensjonen at de vil lære av hverandres ulike måter å jobbe med dette. Det er med fire norske og en svensk folkehøgskole i prosjektet. Disse er Vefsn, Voss, Skiringssal, Fana og Karlskoga (svensk) folkehøgskoler.

Ida Falchenberg og Sindre Vinje ledet samlingen av engasjerte lærere og skoleledere.

Representanter fra prosjektskolene samlet på Folkehøgskolekontoret i Oslo. Foto: Sindre Vinje

NYE FOLKEHØGSKOLER

1. april hadde Utdanningsdirektoratet mottatt seks søknader om å få starte opp folkehøgskole i 2018.

Søker	Søkt første gang
Jappe Ippes folkehøgskole (tidl. Tustna folkehøgskole)	2008
Ørskog folkehøgskole	2012
Sjunkhatten folkehøgskole	2013
Eresfjord folkehøgskole	2013
Goetheskolen, antroposofisk folkehøgskole	2016
Øyrekka Folkehøgskole	2017

I tillegg kommer søknad fra Folkehøgskolen Helse på Evje som har glemt å forny søknaden fra 2016.

Prosedyren videre er at søknader om opprettelse av nye folkehøgskoler behandles i forbindelse med statsbudsjettet for 2018. Folkehøgskolerådet har prioritert søknaden fra Ørskog folkehøgskole som nummer 1 og skal på sitt junimøte foreta en vurdering av søknadene fra Goethe, Øyrekka og Røros.

SVALBARD

I tillegg til søknadene om opprettelse av nye folkehøgskoler er det også kommet et initiativ fra ei interessegruppe på Svalbard om å få starte opp en folkehøgskole der. Før dette vil være mulig, må folkehøgskoleloven endres til også å gjelde på Svalbard. Stortinget synes å mene at dette kan være en god ide, det samme mener Regjeringen som tar sikte på å sende et lovendringsforslag til høring i løpet av denne stortingsperioden.

FOLKEHØGSKOLELOVEN

Regjeringen har oversendt et forslag til Stortinget om endring i friskoleloven, voksenopplæringsloven og folkehøgskoleloven. Forslaget går ut på at det ikke skal kunne tas utbytte og at tilskudd og elevinnbetalinger skal komme elevene til gode.

For folkehøgskolenes del er Folkehøgskolerådet positiv til innføringen av bestemmelsen i folkehøgskoleloven om at alle offentlige tilskudd og elevinnbetalinger skal komme elevene til gode. Likeså er Rådet positiv til at det gis muligheter til reaksjonsformer ved brudd på folkehøgskoleloven.

Folkehøgskolerådet peker også på at lovforslagene ikke må være til hinder for at skolene kan drive annen virksomhet som for eksempel sommerdrift, utleie og catering, og at skolene kan leie skolelokaler av f.eks. skoleeier til markedspris.

MENTORORDNINGEN

Pilotprosjektet på tre skoler er gjennomført dette skoleåret. Rådet sendte en søknad om en opptrapping av prosjektet på flere skoler, og med et budsjett på rundt 10 millioner kroner. Regjeringen har tildelt 1,6 mill til en videreføring av prosjektet med de tre skolene og peker på at de ønsker en evaluering før de eventuelt vil utvide prosjektet. Kunnskapsdepartementet ønsker at det i evalueringen også kommer inn en kontrollskole som ikke er med i prosjektet, for på den måten å undersøke om det er skoleslaget eller mentorordningen som gir resultatene. Folkehøgskolerådet er i dialog med departementet og skolene om den videre gangen.

ELLEVE MÅNEDERS STUDIESTØTTE

Folkehøgskolerådets viktigste arbeidsområde er å få et politisk flertall for at elleve måneders studiestøtte også skal gjelde for folkehøgskoleelevene.

Regjeringens vedtak om innføring av studiestøtte, gradvis fram til 2020, vil resultere i at det blir et a- og b-lag blant studiene. Forskjellsbehandlingen blir tydelig for folkehøgskoleelevene som ikke får delta i den positive utviklingen.

Utvidelse til elleve måneder honorerer heltidsstudenten. Folkehøgskoleeleven er en typisk heltidsstudent.

Likheten mellom folkehøgskoler og andre helårsstudier har Stortinget klart og enstemmig gitt uttrykk for ved to anledninger.

1. Likhet mellom folkehøgskoleelevers og andre studenters mulighet til studiestøtte ble innført av et enstemmig Storting i 2003.
2. I forslaget til statsbudsjett for 2015 foreslo Solbergregjeringen å innføre en forskjell mellom folkehøgskoleelever og andre studenter. Forslaget med en måned mindre studiestøtte enn for andre helårsstudenter ble enstemmig avvist av Stortinget.

Folkehøgskolerådet ønsker å fokusere på elleve måneders studiestøtte i valgkampen til høsten og utfordrer skolene til å gjøre det samme.

NYTT FRA IF

Foto: Øyvind Krabberød

FORTSATT GODE ELEV TALL

På tross av at årets elevtall var de beste noensinne så kan det se ut til at folkehøgskolene får enda flere elever i neste skoleår. Det betyr at mange skoler og linjer er fulle allerede før sommerferien begynner.

Vi oppfordrer alle som har fulle linjer til å henvise interesserte ungdommer videre til skoler og linjer som trenger elever. Legg gjerne ut informasjon om andre skoler i sosiale medier og henvis gjerne til folkehøgskole.no på deres nettsider.

SOMMERKAMPANJER

IF jobber, sammen med IKF, fortsatt på høytrykk for å få inn flere elever til folkehøgskolene. I sommer kommer vi til å satse på en ny type annonser, nemlig annonser som framstår som nyhetsartikler og som lenker inn til bloggen vår. I tillegg kjører vi en del mer tradisjonell markedsføring rundt tidspunktet når søkere får svar fra Samordna Opptak.

Rundt det samme tidspunktet vil vi også kjøre en PR-kampanje vinklet mot fornøyde folkehøgskoleelever og hvordan de nærmest er en reklamekanal for folkehøgskolene gjennom alt de poster i sosiale medier.

Som tidligere år så vil vi også markedsføre Restplassstorget og oppfordrer skolene til å huske å oppdatere informasjonen der hver uke. Skolene vil også få mulighet til å ha forenklet søknadsskjema slik at søkerne kan sende en rask søknad fra en mobiltelefon.

UTREDNING

Utredningen av samarbeidet mellom IF og IKF er, i skrivende stund, inne i sin avsluttende fase. 6. juni har utredningsgruppen sitt siste møte og vil levere fra seg en rapport som styrene i IF og IKF skal ta stilling til.

Utredningsgruppen har blitt bedt om å vurdere tre alternativer:

1. Samarbeid som i dag evt med forslag om forbedringer
2. Sammenslåing av IF og IKF
3. Eventuelle andre alternativer

Fra IF deltar styreleder Morten Eikenes og rektor på Solbakken folkehøgskole, Rune Sødal. Folkehøgskoleforbundet er representert ved Knut Simble.

Fra IKF deltar styreleder Kjell Konstali og rektor ved Folkehøgskolen Nord-Norge, Rolf Steffensen. NKF er representert ved Kjetil Rydland.

DORTE BIRCH

Henok har fått mange norske venner på folkehøgskolen. Han gleder seg til å besøke flere av dem i sommer.

– VI HAR LÆRT VELDIG MYE NORSK DETTE ÅRET!

– Folkehøgskole er et veldig bra tilbud for oss flyktninger, sier Henok Andeberhan Berektab. Han er en av fire gutter fra Eritrea som går på Hallingdal folkehøgskule dette året.

TEKST: MARIT ASHEIM

– Før jeg kom hit kunne jeg bare noen enkle ord og setninger på norsk, sier Henok. – Sånn som «jeg heter Henok», og «hvor bor du», forklarer han. – Her på folkehøgskolen må vi lære norsk for å kunne snakke med de andre elevene. Det har fungert veldig bra, smiler han.

Etter et år på mottak fikk Henok, sammen med tre andre mindreårige flyktninger, oppholdstillatelse og bosetting i Ål kommune i Hallingdal. Kommunens samarbeid med Hallingdal folkehøgskule på Gol gjør at han startet her i høst.

– Vi har lært veldig mye norsk, men også norsk historie og samfunnsfag. Dessuten har vi vært med på veldig mange aktiviteter sammen med de andre elevene, sier Henok, som har blitt glad i ulike vinteraktiviteter. Det aller morsomste i år har vært å lære å kjøre slalåm.

– Det var litt vanskelig i starten, for det var jo helt nytt. Men nå er det kjempegøy, smiler han.

Rask læring

I samarbeid med Ål kommune startet Hallingdal folkehøgskule en egen norsklinje for de fire guttene. På starten av

året brukte de litt tid på å «lande», og forstå hvorfor de hadde havnet på en folkehøgskole. De var innstilt på «vanlige skolefag» og egne leiligheter. I dag er de veldig takknemlige for muligheten de fikk, og ser absolutt verdien av å bo på internat sammen med norske elever.

– Fordelen for både oss og guttene er at de er veldig spreke. Sånn sett passet de godt inn på en skole med mye fokus på idrett. Allerede første skoleuke var hele elevflokket på fjelltur. Der viste gutta seg å passe inn minst like bra som de norske ungdommene, sier lærer Kine Wold Lunde.

– De kunne veldig lite norsk da de kom hit, men allerede til høstferien så vi en kjempeutvikling. Det ble raskt mulig å ha samtaler med dem, legger hun til.

Godt kommunesamarbeid

Ål kommune hadde lagt godt til rette for guttene slik at de første dagene på folkehøgskolen skulle bli best mulig. Timeplaner og ordensregler var oversatt til tigrinja, og de hadde ordnet med en egen tolk de første dagene som kunne forklare mer om hverdagen på skolen

– og hjelpe til med mer praktiske ting som å pakke sekk til fjelltur.

– Guttene har blitt veldig godt tatt imot på folkehøgskolen, sier Heidi Storeskar, flyktningkonsulent i Ål kommune. – De har lært veldig mye på folkehøgskolen, og året vil bli en god overgang før bosetting i Ål kommune. Jeg skulle ønske flere ungdommer i samme situasjon fikk den samme muligheten, sier Heidi.

Dette året er nærmere 100 mindreårige flyktninger elever ved 20 norske folkehøgskoler. Flere skoler er åpne for å få til lignende avtaler om andre kommuner skulle være interessert.

– Det er ingen tvil om at de lærer raskere norsk ved å være her enn å gå på læringscenteret i kommunen. Her må de snakke norsk med de andre elevene både på ettermiddag og kveldstid, ikke bare frem til undervisningstidene er over, sier Kine. Med et folkehøgskoleår bak seg er jeg sikker på at de vil vise raskere progresjon i senere skolegang. Nå har de jo mye grunnleggende på plass, avslutter hun.

GLOBALVETTREGLENE

Internasjonalt Utvalg for folkehøgskolen (IU) er stolte over å kunne presentere Globalvettreglene – for globalt engasjement i aktivitet og reise.

Det er mye godt globalt engasjement i folkehøgskolen – og det håper IU vil fortsette!

Som med alt utviklingsarbeid, er det viktig å jevnlig vurdere hva som fungerer, hva konsekvensene av arbeidet er og hvilke prioriteringer vi tar. Fjellvettreglene har som mål å forebygge. Det gjelder også for Globalvettreglene, som vi ønsker skal bidra til mer bevissthet, økt refleksjon og diskusjon rundt vårt globale engasjement.

IU sendte plakaten Globalvettreglene ut til alle folkehøgskolene i mai med oppfordring til å bruke reglene under etterarbeidsdagene og henge plakaten opp både på personalrom og i klasserom. Se egen sak om Globalvettreglene i dette bladet.

BRITA PHUTHI

STØTTEANNONSER TIL FOLKEHØGSKOLEN

AGDER FOLKEHØGSKOLE

4640 Søgne
Tlf.: 38 16 82 00
Rektor: Reidar Nilsen
www.agder.fhs.no

ARBEIDERBEVEGELSENS FOLKEHØGSKOLE, RINGSAKER

2390 Moelv
Tlf.: 62 35 73 70
Rektor: Ola Bergum
www.afr.fhs.no

BUSKERUD FOLKEHØGSKOLE

3322 Darbu
Tlf.: 31 90 96 90
Konstituert rektor: Mariann Aaland
www.buskerud.fhs.no

BØMLO FOLKEHØGSKOLE

5437 Finnås
Tlf.: 53 42 56 50
Rektor: Magne Grøneng Flokenes
www.bomlo.fhs.no

ELVERUM FOLKEHØGSKOLE

2408 Elverum
Tlf.: 62 43 52 00
Rektor: Per Egil Andersen
www.elverumfhs.no

FANA FOLKEHØGSKOLE

5259 Hjellestad-Bergen
Tlf.: 55 52 63 60
Rektor: Kari H. Birkeland
www.fana.fhs.no

FJORDANE FOLKEHØGSKOLE

Boks 130, 6771 Nordfjordeid
Tlf.: 57 88 98 80
Konstituert rektor:
Silvia van Hesik Førde
www.fjordane.fhs.no

FOLLO FOLKEHØGSKOLE

1540 Vestby
Tlf.: 64 98 30 50
Rektor: Jan Martin Medhaug
www.follo.fhs.no

FOSEN FOLKEHØGSKOLE

7100 Rissa
Tlf.: 73 85 85 85
Rektor: Arnhild Finne
www.fosen.fhs.no

HADELAND FOLKEHØGSKOLE

2760 Brandbu
Tlf.: 61 33 96 00
www.hafos.no

HALLINGDAL FOLKEHØGSKOLE

3550 Gol
Tlf.: 32 07 96 70
Konstituert rektor:
Anne-Grethe Ulshagen
www.hallingdal.fhs.no

HARDANGER FOLKEHØGSKOLE

5781 Lofthus
Tlf.: 53 67 14 00
Rektor: Trond Instebø
www.hardanger.fhs.no

HARSTAD FOLKEHØGSKOLE

9404 Harstad
Tlf.: 77 04 00 77
Rektor: Erlend Welander
www.trondarnes.fhs.no

IDRETTSSKOLEN – NUMEDAL FOLKEHØGSKOLE

3626 Rollag
Tlf.: 31 02 38 00
Rektor: Sølvi Pettersen
www.idrettsskolen.com

JÆREN FOLKEHØGSKOLE

4352 Kleppe
Tlf.: 51 78 51 00
Rektor: Dag Folkvord
www.jarenfhs.no

KARMØY FOLKEHØGSKOLE

4291 Kjøpervik
Tlf.: 52 84 61 60
Rektor: Sigbjørn Toskedal
www.karmoy.fhs.no

LOFOTEN FOLKEHØGSKOLE

8310 Kabelvåg
Tlf.: 76 06 98 80
Rektor: Brynjar Tollefsen
www.lofoten.fhs.no

MANGER FOLKEHØGSKOLE

5936 Manger
Tlf.: 56 34 80 70
Rektor: Geir Rydland
www.manger.fhs.no

MØRE FOLKEHØGSKOLE

6151 Ørsta
Tlf.: 70 04 19 99
Rektor: Martin Staxrud
www.more.fhs.no

NAMDALS FOLKEHØGSKOLE

7870 Grong
Tlf.: 74 33 20 00
Rektor: Bjørn Olav Nicolaisen
www.namdals.fhs.no

NANSENSKOLEN

2609 Lillehammer
Tlf.: 61 26 54 00
Rektor: Unn Irene Aasdalen
www.nansenskolen.no

NESTOR MELSOMVIK

3159 Melsomvik
Tlf.: 33 33 55 00
Rektor:
Terning Dahl-Hansen
www.nestorutvikling.no

NORDISKA FOLKEHØGSKOLAN

Box 683-SE-442 31 Kungälv,
Sverige
Tlf.: 00 46 303 20 62 00 vx
Rektor: Hans-Åke Höber
www.nordiska.fhsk.se

NORDMØRE FOLKEHØGSKOLE

6650 Surnadal
Tlf.: 71 65 89 00
Rektor: Kristian Lund Silseth
www.nordmore.fhs.no

NORD-NORSK PENSJONISTSKOLE

8920 Sømna
Tlf.: 75 02 92 80
Rektor: Geir Nydahl
www.nordnorsk-pensjonistkskole.no

PASVIK FOLKEHØGSKOLE

9925 Svanvik
Tlf.: 78 99 50 92
Rektor: Ketil Foss
www.pasvik.fhs.no

PEDER MØRSET FOLKEHØGSKOLE

7584 Selbustrand
Tlf.: 73 81 20 00
Rektor: Einar Hermansen
www.pedermorset.no

RINGEBU FOLKEHØGSKOLE

2630 Ringeby
Tlf.: 61 28 43 60
Rektor: Rolf Joar Stokke
www.ringeby.fhs.no

RINGERIKE FOLKEHØGSKOLE

3510 Hønefoss
Tlf.: 32 17 99 00
Rektor: Morten Eikenes
www.ringerike.fhs.no

ROMERIKE FOLKEHØGSKOLE

2050 Jessheim
Tlf.: 63 97 09 10
Rektor: Haldis Brubæk
www.romerike.fhs.no

SELJORD FOLKEHØGSKOLE

3840 Seljord
Tlf.: 35 05 80 40
Rektor: Godtfred Sjøerstrand
www.seljord.fhs.no

SETESDAL FOLKEHØGSKOLE

4747 Valle
Tlf.: 924 23 106
Rektor: Stig W. Ågedal-Mortensen
www.setesdal.fhs.no

SKAP KREATIV FOLKEHØGSKOLE

Neseveien 1
4514 Mandal
Rektor: Ann Birgitte Tveiten
www.skapmandal.no

SKIRINGSSAL FOLKEHØGSKOLE

3232 Sandefjord
Tlf.: 33 42 17 90
Rektor: Knut Søyland
www.skiringssal.fhs.no

SKJEBERG FOLKEHØGSKOLE

1747 Skjeberg
Tlf.: 69 11 75 60
Rektor: Lene Dyrkorn
www.skjeberg.fhs.no

SKOGEN FOLKEHØGSKOLE

7620 Skogn
Tlf.: 74 08 57 20
Rektor: Lars Waade
www.skogn.fhs.no

SOGDAL FOLKEHØGSKOLE

6856 Sogndal
Tlf.: 57 62 75 75
Rektor: Ole Karsten Birkeland
www.sogndal.fhs.no

SOLBAKKEN FOLKEHØGSKOLE

2100 Skarnes
Tlf.: 62 96 70 70
Rektor: Rune Sødal
www.solbakken.fhs.no

SUND FOLKEHØGSKOLE

7670 Inderøy
Tlf.: 74 12 49 00
Rektor: Tore Hattli
www.sundfhs.no

SUNNHORDLAND FOLKEHØGSKOLE

5455 Halsnøy Kloster
Tlf.: 53 47 01 10
Rektor: Mona Økland
www.sunnfolk.no

TONEHEIM FOLKEHØGSKOLE

2322 Ridabu
Tlf.: 62 54 05 00
Rektor: Jon Krognæs
www.toneheim.no

TOTEN FOLKEHØGSKOLE

2850 Lena
Tlf.: 61 14 27 00
Rektor: Live Hokstad
www.toten.fhs.no

TORSHUS FOLKEHØGSKOLE

7320 Fannrem
Tlf.: 72 47 98 50
Rektor: Torkjell Solem
www.torshus.com

TRØNDERTUN FOLKEHØGSKOLE

7227 Gimse
Tlf.: 72 85 39 50
Rektor: Ronald Nygård
www.trondertun.no

VEFSN FOLKEHØGSKOLE

8665 Mosjøen
Tlf.: 75 17 24 11
Rektor: Cathrine Markussen
www.vefsnfolkehogskole.no

VOSS FOLKEHØGSKOLE

5700 Voss
Tlf.: 56 52 90 40
Rektor: Claus Røysnesdal
www.voss.fhs.no

ÅL FOLKEHØGSKOLE OG KURSSENTER FOR DØVE

3570 Ål
Tlf.: 32 08 26 00 – TekstTlf.: 32 08 26 01
Rektor: Berglind Stefansdottir
www.al.fhs.no

ÅSANE FOLKEHØGSKOLE

5109 Hylkje
Tlf.: 55 39 51 90
Rektor: Bjørn Berentsen
www.aasane.fhs.no

B-BLAD

RETURADRESSE:
FOLKEHØGSKOLEFORBUNDET
PB 420 SENTRUM
0103 OSLO

TEKST- OG DIKTSTAFETTEN:

Roseane dos Reis jobber som sykehusklovn, skuespiller, regissør og er lærer på Fana Folkehøgskole.

Vil du bli stor, vær fullstendig

**Vil du bli stor, vær fullstendig. Utelat
Eller overdriv intet ved deg selv.
Vær hel i alle ting. Legg alt du er
I hver minste ting du gjør.
Slik fullmånen skinner i hver eneste
Dam, for så høyt lever hun.**

RICARDO REIS (1933)

Diktet er skrevet av den portugisiske forfatteren, Fernando Pessoa. Det som fascinerer meg med Pessoaes forfatterskap er hans bruk av såkalte heteronymer, oppdiktede forfattertyper med hver sin egenartete historie, skrivestil, temperament, filosofi og livsinnstilling. Ricardo Reis er blant Pessoaes mest kjente heteronymer, og min personlig favoritt.

Roseane utfordrer Tore Haltli, Sund folkehøgskole.